

PEDAGOGISCH BELEIDSPLAN

De Kindervilla Wereld Heemstede

Kinderdagverblijf

**De Kindervilla Wereld B.V.
Camplaan 40
2201 GX Heemstede**

Inhoudsopgave

DEEL 1 VISIE	4
1.1. INLEIDING	4
1.2. DOELSTELLING.....	4
1.3 VISIE OP ONTWIKKELING EN OPVOEDING	5
1.3.1 HOE KIJKEN WIJ NAAR KINDEREN?.....	5
1.3.2 HOE KIJKEN WIJ NAAR ONTWIKKELING?	5
1.3.3 HOE KIJKEN WIJ NAAR OPVOEDEN?.....	7
1.3.4 HOE WERKEN WIJ AAN DE PEDAGOGISCHE DOELEN?	8
1.4. VISIE OP DE ONTWIKKELINGSASPECTEN VAN HET KIND	9
1.4.1 LICHAAMELIJKE ONTWIKKELING	12
1.4.2 TAALONTWIKKELING.....	13
1.4.3 SOCIALE ONTWIKKELING	15
1.4.4 EMOTIONELE ONTWIKKELING	17
1.4.5 PROBLEMEN IN DE ONTWIKKELING	20
1.4 PEDAGOGISCHE VUISTREGELS	20
1.6 ORGANISATIESTRUCTUUR / TEAM / MEDEWERKERS.....	22
1.7 CONTACTEN MET OUDERS	25
DEEL 2 PRAKTIJK	31
2.1 ALGEMEEN.....	31
2.2 DE GROEPSINDELING	31
2.3 GROEPSINRICHTING	32
2.4 DE GROEPEN.....	33
2.5 HYGIËNE.....	34
2.6 VEILIGHEID.....	35
2.7 WENNEN	36
2.8 DE HORIZONTALE GROEP	38
2.9 DE VERTICALE GROEP.....	39
2.10 SAMEN ETEN IN DE GROEP	42
2.11 SLAPEN OP HET KINDERDAGVERBLIJF.....	43
2.12 CORRIGEREN EN BELONEN	44
2.13 ZINDELIJKEID	46
2.14 SPEL EN (CREATIEVE) ACTIVITEITEN	47
2.15 OMGAAN MET.....	50
2.15.1 BRENGEN EN HALEN	50
2.15.2 SPENEN EN KNUFFELS.....	50
2.15.3 VERDRIET EN TROOSTEN	51
2.15.4 ZIEKTE VAN HET KIND	51
2.15.5 SEKSUALITEIT	51
2.15.6 FEESTEN EN VERJAARDAGEN	52

2.16	3-UURSREGELING.....	52
2.17	PEUTERESTAFETTE	52
2.18	TUTORING	53
2.19	MEERTALIGHEID	

DEEL 1 VISIE

1.1. INLEIDING

Door de verschillende nationaliteiten van de kinderen heeft ons kinderdagverblijf een internationaal karakter. Dit uit zich bijvoorbeeld in de meertaligheid van onze leidsters.

Voor u ligt het pedagogisch beleidsplan van de Kindervilla Wereld Heemstede. Dit beleidsplan geeft de medewerkers en ouders van de locaties uitgebreid inzicht in de werkwijze die wij hanteren. Onze filosofie wordt beschreven, maar ook worden de dagelijkse handelingen en protocollen uitgebreid beschreven.

In teamvergaderingen is het pedagogisch beleidsplan een standaard agendapunt en indien nodig zal deze bijgesteld worden. Gedurende de periode dat de kinderen aan ons kinderdagverblijf zijn toevertrouwd, zijn wij verantwoordelijk voor de begeleiding, opvoeding en verzorging van deze kinderen. Dit zien wij als een grote verantwoordelijkheid. De groepsleiding zijn “mede-opvoeders”. Het zwaartepunt van de opvoeding ligt echter thuis, bij de ouders. Vanuit deze gedachte is het beleidsplan geschreven.

Het pedagogisch beleidsplan is opgebouwd uit twee delen. Het eerste deel is het theoretische gedeelte waarin onze visie op kinderopvang wordt gegeven en de organisatiestructuur wordt toegelicht. Het tweede gedeelte is het praktisch gedeelte waarin de dagelijkse gang van zaken op het kinderdagverblijf wordt toegelicht.

1.2. DOELSTELLING

In dit pedagogisch beleidsplan zullen duidelijk onze opvoedingsideeën omschreven worden, hierdoor kunnen ouders ons kinderdagverblijf kiezen omdat het bij de ideeën van ‘hun’ thuis past. Als mede-opvoeders bieden wij de kinderen een stimulerende en uitdagende omgeving, waarin zij zich veilig en geborgen voelen. Hierdoor hebben kinderen de mogelijkheden om zich te ontplooiën en leren zij zelf keuzes te maken.

In de humanistische werkwijze is het uitgangspunt dat elk individu verantwoording draagt voor het welzijn van zichzelf en anderen. Daarbij is het van belang dat we ons realiseren dat ieder mens, hoe klein ook, een unieke persoonlijkheid is met een eigen potentieel aan eigenschappen en ontwikkelingsmogelijkheden. Onze leidraad in het omgaan met de kinderen is dan ook het respect voor die uniciteit van het individu, de stimulering van de eigen verantwoordelijkheid, het principe van gelijkwaardigheid en stimulering van solidariteit.

De kern van de opvoeding in een kinderdagverblijf wordt gevormd door de relatie die de leidsters hebben met de kinderen in hun groep. De basis van een pedagogisch beleid is dan ook een visie van het kinderdagverblijf op die opvoedingsrelatie en op kinderen. Wij vinden dat we als kinderdagverblijf het doel hebben om kinderen op te voeden tot zelfbewuste en zelfstandige mensen die positief in het leven staan en respect hebben voor anderen.

Daarnaast durven ze ook zichzelf te zijn en voor zichzelf op te komen. Een essentieel onderdeel van de opvoedingsrelatie in ons kinderdagverblijf is de manier waarop je als groepsleidster binnen een groep kinderen, ook aandacht voor het individu hebt.

Bij het opvoeden gaan we uit van het kind. We begeleiden de kinderen met respect, liefde en gelijkwaardigheid. Elk kind is uniek.

1.3 VISIE OP ONTWIKKELING EN OPVOEDING

1.3.1 HOE KIJKEN WIJ NAAR KINDEREN?

Kinderen worden geboren met potenties en mogelijkheden. Ze zijn de bouwers van zichzelf en willen uitgedaagd worden. We zijn ons bewust van de afhankelijkheid van kinderen, maar willen niet alles voor hen regelen en invullen. In onze visie ligt het accent op kinderen begeleiden en volgen op hun eigen weg. We willen adequaat reageren op wat het kind in een bepaalde fase nodig heeft om zich goed te kunnen ontwikkelen. Deze visie stimuleert kindgericht kijken en werken.

We zien bij kinderen wat hen aanspreekt en wat niet, waar ze aanleg voor hebben, of juist niet. Het ene kind is op natuurlijke wijze vertrouwd met taal. Het houdt van praten, luisteren en boeken. Wie kent niet een kind dat een kei is in bouwen en puzzelen? Een ander kind kleurt en tekent graag en kan zich goed ruimtelijk oriënteren. Er zijn kinderen die ritmisch en zingend door het leven gaan. Dan zijn er de handige knutselaars, die vaak ook uitblinken in bewegen. Op elke groep is wel een kind dat gek is op allerlei beestjes en ook al de verschillen kent. Er zijn kinderen die al heel jong zeer op hun plaats zijn in een groep en erg houden van gezelschap. Tot slot zijn er ook de kleine denkertjes, die eerst bij zichzelf te rade gaan, voor ze je vertellen wat ze van iets vinden.

Zo heeft elk kind een unieke combinatie in zich van in aanleg aanwezige talenten. Daarnaast heeft elk kind een eigen karakter en temperament. De beste manier om iets te leren is dan ook per kind verschillend. Spelen en leren gaan gemakkelijk en plezierig als de natuurlijke leerstijl niet belemmerd wordt.

Om kindgericht te (leren) werken is het belangrijk om ons bewust te zijn van onze eigen opvoeding en onze eigen ideeën over kinderen. Deze innerlijke visie werkt (vaak onbewust) richtinggevend in de manier van omgaan met de kinderen. Het bewustwordingsproces wordt gestimuleerd via deskundigheidsbevordering en ondersteuning van de groepsleiding. Zo voorkomen we dat het pedagogisch beleid op papier los staat van de dagelijkse praktijk.

1.3.2 HOE KIJKEN WIJ NAAR ONTWIKKELING?

Naast de ontwikkeling van de persoonlijke talenten van de kinderen, bestaan er ook de algemene ontwikkelingsfasen. Elke ontwikkelingsperiode houdt als het ware een taak voor het kind in. Voorbeelden hiervan zijn leren praten of leren omgaan met conflicten. Het leren beheersen van dergelijke taken is belangrijk voor de latere ontwikkelingsfasen en het welbevinden van het kind. Elk kind ontwikkelt zich in zijn of haar eigen tempo. Duidelijk is dat ontwikkeling en welbevinden niet los van elkaar staan. We volgen, samen met de ouders, beide aspecten.

Om de ontwikkelingstaken te leren beheersen en de persoonlijke talenten te ontwikkelen is een liefdevolle en stimulerende omgeving nodig. De opvoeders, zowel ouders als groepsleiding, hebben afhankelijk van de leeftijdsfase en de persoonlijkheid van het kind hun specifieke opvoedingstaken.

DOORGAANDE ONTWIKKELIJK: PEUTERESTAFETTE

Sinds eind 2018 werken wij met het peutervolgsysteem 'Peuterestafette'. De peuterestafette is een overdrachtsformulier over peuters voor de basisschool en de buitenschoolse opvang. Het is een peutervolgsysteem voor alle kinderen van 2 tot en met 4 jaar. Door middel van dit observatieformulier volgen wij de doorgaande ontwikkelingslijn van de kinderen tot aan de basisschool. De basisschool heeft hiermee een mooi document waaruit direct helder is wat de startpositie van de ontwikkelingen van een kind is bij aanvang van de basisschoolperiode. De regels met betrekking tot de Peuterestafette zijn vastgelegd in de "Startnotitie Peuterestafette". In de "Werkinstructie" Peuterestafette en in de "Instructie Peuterestafette" staat omschreven hoe met dit peutervolgsysteem wordt gewerkt binnen De Kindervilla Wereld.

MENTORSCHAP

Binnen de Kindervilla Wereld werken we met het zogenoemde mentorschap. Dit houdt in dat aan ieder kind een mentor gekoppeld wordt. De mentor is een pedagogisch medewerker die het kind goed kent en op de groep werkt waar het kind de meeste tijd doorbrengt en op die manier dus direct betrokken is bij de opvang en ontwikkeling van het kind. Alle kinderen binnen de Kindervilla Wereld hebben een mentor, ongeacht het soort contract en leeftijd. De mentor is het aanspreekpunt voor ouders met betrekking tot de ontwikkeling en het welbevinden van het kind. Daarnaast is de mentor ook vertrouwenspersoon voor de ouders. Zij zorgt ervoor dat de andere medewerkers op de hoogte zijn van afspraken en ontwikkelingen en zorgt zij ook voor de overdracht naar de mentor van de volgende groep.

De mentor bespreekt twee maal per jaar de ontwikkeling en het welbevinden van het kind met de ouders. Het moment van deze gesprekken wordt jaarlijks vastgelegd in de jaarplanning. Op initiatief van de ouders en/of mentor is het ook mogelijk om een extra gesprek plaats te laten vinden. Ouders worden tijdens het intakegesprek geïnformeerd over de aangewezen mentor van het kind. Dit is bij voorkeur de medewerker die de intake doet.

Het mentorschap draagt bij in het geven van emotionele veiligheid en aan de ontwikkeling van de kinderen. Door het volgen van de kinderen wordt er aangesloten op hun individuele behoeften en worden er belangrijke ontwikkelingsstappen en mogelijke achterstanden tijdig gesignaleerd. Door het overleg met ouders kan er afgestemd worden hoe de wensen en behoeften van het kind tegemoet gekomen kunnen worden.

De mentor kan ook eventueel contact met andere (zorg)professionals hebben mocht dit nodig zijn. Dit gebeurt uiteraard altijd na toestemming van de ouders. Dit staat beschreven in de Startnotitie Peuterestafette (meer hierover onder 2.17).

1.3.3 HOE KIJKEN WIJ NAAR OPVOEDEN?

Onze belangrijkste taken ontleen we aan de pedagogische doelen van Marianne Riksen-Walraven¹. We hebben voor deze doelen gekozen omdat we, naast het bieden van opvang en een speelplek, onze opvoedende taak de belangrijkste vinden. De aan ons toevertrouwde kinderen willen we het volgende bieden:

1. EMOTIONELE VEILIGHEID

Hiermee bedoelen we: het creëren van een veilige basis, een “thuis” waar kinderen zich kunnen ontspannen en zich veilig voelen. Het bieden van een gevoel van veiligheid zien we als het belangrijkste opvoedingsdoel. Als een kind zich emotioneel veilig voelt draagt dat in positieve zin bij aan een gevoel van welbevinden. Het vormt bovendien de basis voor de overige opvoedingsdoelen. Als het kind zich veilig voelt dan kan het zich open stellen voor wat er om hem heen gebeurt en is er ruimte voor persoonlijke of sociale ontwikkeling.

Om emotionele veiligheid te kunnen bieden zijn een aantal zaken belangrijk.

Op de eerste plaats is dat: vaste en sensitieve groepsleiding. Bij vertrouwde gezichten kunnen kinderen zich thuis en op hun gemak voelen. Sensitieve pedagogisch medewerkers herkennen en onderkennen de gevoelens van kinderen en gaan op het juiste moment in op hun initiatieven. De manier waarop de pedagogisch medewerker met een kind omgaat dient een bewuste keuze te zijn, gebaseerd op onze gezamenlijke visie op opvoeding. Ook de aanwezigheid van bekende leeftijdsgenootjes kan bijdragen aan een gevoel van veiligheid. Zelfs op jonge leeftijd helpt het al een vriendje of vriendinnetje in de buurt te hebben. Verder kan de inrichting van de omgeving bijdragen aan een gevoel van geborgenheid. Met aandacht voor indeling, kleur, licht en akoestiek is veel te bereiken.

2. GELEGENHEID TOT HET ONTWIKKELEN VAN PERSOONLIJKE COMPETENTIES

Met persoonlijke competenties bedoelen we persoonskenmerken als veerkracht, zelfstandigheid en onafhankelijkheid, zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit. Competenties waarmee kinderen allerlei typen problemen kunnen oplossen en zich goed kunnen aanpassen aan veranderende omstandigheden. Kinderen ontwikkelen deze vaardigheden door ontdekkingen te doen en door te spelen. Het kind ontdekt nieuwe handelingsmogelijkheden die vervolgens tijdens het spelen worden geoefend, uitgebouwd, gevarieerd en geperfectioneerd.

Wij kunnen dat ontdekken en spelen bevorderen door de ruimte uitnodigend in te richten en te zorgen voor een ruim aanbod aan materialen en activiteiten. Verder kan de groepsleiding een bijdrage leveren door het spelen uit te lokken en vervolgens goed te begeleiden. Het is essentieel dat kinderen zelf het verloop van het spel kunnen bepalen, maar de groepsleiding kan in het aanbod van materialen en activiteiten wel proberen aan te sluiten bij het ontwikkelingsniveau en de interesse van de kinderen. Ook bij dit opvoedingsdoel is de aanwezigheid van bekende leeftijdsgenootjes een voorwaarde. Naarmate kinderen elkaar beter kennen, spelen zij meer samen en is hun spel van een hoger niveau.

---

¹ *Riksen-Walraven, J.M.A. Tijd voor kwaliteit in de kinderopvang. Amsterdam: Vossiuspers AUP, 2000*

3. GELEGENHEID TOT HET ONTWIKKELEN VAN SOCIALE COMPETENTIES

Met sociale competenties bedoelen we sociale kennis en vaardigheden, als het zich in een ander kunnen verplaatsen, kunnen communiceren, samenwerken, anderen helpen, conflicten hanteren en oplossen, het ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheid.

Kinderen ontwikkelen deze vaardigheden in het contact met leeftijdsgenoten, in het deel uitmaken van een groep en in het deelnemen aan groepsgebeurtenissen.

Kinderen zijn sociale wezens. Van nature zijn ze geneigd hun aandacht en gedrag te richten op mensen in hun omgeving. Door veel met de kinderen te praten en de kinderen ook met elkaar te leren praten, bevorderen we het vermogen en de bereidheid tot communicatie. Zonder communicatie is er geen basis voor de sociale ontwikkeling. Maar ook de cognitieve ontwikkeling en kennisverwerving zijn afhankelijk van communicatie. De sturende of bemiddelende rol van de groepsleiding is dan ook erg belangrijk.

Zij maken het voor de kinderen mogelijk al op jonge leeftijd positieve ervaringen op te doen met communicatie en scheppen zo de voorwaarden voor het ontwikkelen van sociale competenties.

4. EIGEN MAKEN VAN WAARDEN EN NORMEN, CULTUUR

Het overbrengen van waarden en normen is een belangrijk aspect van opvoeden. Waarden geven uitdrukking aan de betekenis die mensen hechten aan bepaald gedrag of aan bepaalde dingen of gebeurtenissen. Het zijn opvattingen die aangeven hoe belangrijk mensen iets vinden. Waarden zijn onmiskenbaar cultuurgebonden; ze veranderen in de loop van de tijd en variëren per samenleving. Normen vertalen de waarden in regels en voorschriften over hoe volwassenen en kinderen zich behoren te gedragen. De waarde is bijvoorbeeld: respect hebben voor elkaar. De norm is dat lijfelijke agressie niet wordt toegestaan.

Over een aantal zaken is het mogelijk en gewenst om gezamenlijke afspraken te maken over wat belangrijk is om aan kinderen over te brengen. Kinderen komen in de kinderopvang in aanraking met meer of andere aspecten van de cultuur dan thuis. In een groep doen zich relatief veel leermomenten voor, bijvoorbeeld bij conflicten tussen kinderen, bij verdriet of pijn, maar ook bij rituelen en feesten. Het gedrag van de groepsleiding speelt een belangrijke rol bij de morele ontwikkeling van kinderen. Door hun reacties ervaren de kinderen de grenzen van goed of slecht, van mogen en moeten. Ook imiteren ze het gedrag van de volwassenen. De groepsleiding heeft dus invloed op de ontwikkeling van inlevingsvermogen en wederzijds respect.

1.3.4 HOE WERKEN WIJ AAN DE PEDAGOGISCHE DOELEN?

Wat kunnen we doen en wat kunnen we gebruiken om bovengenoemde pedagogische doelen te realiseren? Als kinderopvangorganisatie hebben we de beschikking over een reeks middelen om het pedagogisch handelen conform de vastgestelde opvoedingsdoelen, vorm te geven.

Die pedagogische middelen zijn:

- de leid(st)er-kind interactie
- de inrichting van de binnen- en buitenruimte
- de interactie in een groep

- het activiteitenaanbod
- het geboden spelmateriaal
- mentorschap en ouderbetrokkenheid

Al deze middelen kunnen we op een bewuste manier inzetten, om de vier pedagogische doelen in opvoeding en ontwikkeling te ondersteunen. Afhankelijk van de werksoort (kinderdagverblijf en buitenschoolse opvang) worden er andere accenten gelegd bij de inzet van de pedagogische middelen. Ook de invulling van de pedagogische opvoedingsdoelen is mede afhankelijk van de werksoort. Vandaar dat in de volgende hoofdstukken het pedagogisch handelen (de uitwerking van de pedagogische doelen) voor elke werksoort afzonderlijk wordt beschreven. Natuurlijk wordt er naast het werken aan de opvoedingsdoelen, veel zorg besteed aan de fysieke veiligheid, gezondheid en hygiëne.

1.4 VISIE OP DE ONTWIKKELINGSASPECTEN VAN HET KIND

Inleiding

In onze visie staat het kind centraal. Elk kind kent een eigen individuele ontwikkeling. Deze ontwikkeling proberen wij zo goed mogelijk te volgen en te stimuleren, zonder pre schoolse eisen te stellen aan het kind. Het is onze visie dat het kinderdagverblijf ook een signalerende functie heeft t.a.v. de ontwikkeling van het kind. De kinderen die bij ons op het kinderdagverblijf worden verzorgd worden door de leidsters met behulp van het observatieprotocol geobserveerd. De observatielijsten omvatten de diverse ontwikkelingen die kinderen doormaken gedurende de eerste vier levensjaren. Meer hierover staat in de paragraaf over Peuterestafette. Voor de peuters volgen we het Piramide programma. Daarnaast bieden wij kinderen met een indicatie van het CJG ook tutoring aan.

Spelen

Spelen neemt op het kinderdagverblijf de belangrijkste plaats in. Spel is een manier om de wereld te ontdekken en te leren hanteren. Een voorwaarde om met plezier te spelen is dat een kind zich veilig voelt. Veiligheid is behalve een gevoelsrelatie (met de groepsleidsters en de andere kinderen) ook een vertrouwde dagindeling met de vaste rituelen.

Op het kinderdagverblijf proberen we de kinderen gelegenheid te bieden voor eigen initiatief in het spelen, de kinderen kunnen de poppen uit de poppenhoek bijvoorbeeld gebruiken voor een spelmoment op de bank of aan tafel. Onze visie is dat kinderen worden gemotiveerd deel te nemen in spel als ze enthousiast benaderd worden en er door leidsters meegegaan wordt. Als een leidster zelf met plezier gaat kleien, dan zal een groepje nieuwsgierige peuters om haar heen ook willen kleien. Dit geldt voor alle activiteiten, zoals voorlezen, muziek maken of boterhammen smeren.

Een belangrijke regel bij ons is dat als kinderen niet mee willen doen met een spel of activiteit en liever zelf bezig zijn, dat zij dan ook niet mee hoeven te doen. Er wordt wel geprobeerd het kind te stimuleren tot mee doen. Onze visie is dat kinderen niet alleen leren door naar volwassenen te kijken en vragen te stellen, ze leren ook veel van elkaar en daar moet ruimte voor zijn op een kinderdagverblijf. Leidsters doen actief mee in de spelsituaties van de kinderen: ze gebruiken humor en stimuleren de fantasie. In de groepen stimuleren

we de fantasie van de kinderen door het aanbieden van divers speelgoed, door het motiveren van rolspellen en door de kinderen vragen te stellen. De traditionele rolverdeling van jongens en meisjes wordt losgelaten, er wordt geen onderscheid gemaakt tussen jongens en meisjes.

Speelgoedbeleid

Een kind moet het juiste speelgoed aangeboden krijgen (veilig, uitdagend en afwisselend), zo blijft het kind nieuwsgierig en actief. Een kind moet echter niet overvoerd worden, dat zou tot over prikkeling kunnen leiden. Als kinderdagverblijf proberen we hier een evenwicht in te vinden. Spelmateriaal moet regelmatig vernieuwd of vervangen worden. Kinderen vinden het niet prettig te spelen met speelgoed dat niet compleet is. In de groepen is er divers speelgoed aanwezig, geschikt voor verschillende leeftijden.

Als er materialen zijn die niet geschikt zijn voor de jongste kinderen, dan is dit op een veilige plaats opgeborgen en wordt dit aangeboden aan kinderen die hier aan toe zijn op de daarvoor geschikte momenten, bijvoorbeeld als de jongste kinderen slapen. Leidsters kijken bewust naar het speelgedrag van de kinderen op de groep en de activiteiten die aangeboden worden. Vecht- en oorlogsspeelgoed is niet aanwezig op het kinderdagverblijf.

Het speelgoedaanbod binnen het kinderdagverblijf is afgestemd op de diverse ontwikkelingsgebieden. Nieuw aangeschaft speelgoed wordt altijd getoetst aan de normen. In de groep leren we de kinderen bewust om te gaan met speelgoed, gooien en slaan met speelgoed is niet toegestaan. Het kinderdagverblijf heeft de beschikking over een breed assortiment knutselmateriaal. We proberen de kinderen divers materialen aan te bieden zodat zij zelf kunnen ervaren hoe bepaalde materialen aanvoelen.

Het belang van bewegen

Bewegen is ook het afreageren van (in-)spanning. Als aan die behoefte niet voldaan wordt, kan dat leiden tot meer agressief gedrag in de pauzes, zoals uit ouder onderzoek is gebleken (Johnston en Krovetz, 1976). Helaas moet geconstateerd worden dat in steeds meer scholen en ook in kleutergroepen steeds minder ruimte voor bewegen is en kinderen meer tijd moeten besteden aan stilzitten. De kwaliteit van de dagelijkse leefomgeving holt achteruit, met name de mogelijkheden voor gevarieerd buitenspel van kinderen (Both, 2004). De tuin van De Kindervilla Wereld, biedt passende uitdagingen tot bewegen. De veronderstelling dat natuur een positieve invloed kan hebben op de fysieke gezondheid en het welzijn van de bevolking wint de laatste jaren snel aan populariteit, in Nederland en in het buitenland (USA, Canada, Duitsland, UK). Met name bij kinderen lijkt veel gezondheidswinst te behalen. Voor hen is de groene ruimte van betekenis als bewegingsruimte. Buiten kunnen kinderen veel meer, gevarieerder en intensiever bewegen dan binnen. Zwitsers onderzoek laat zien dat kinderen hierdoor een betere motoriek ontwikkelen (Karsten, et al., 2001). Bovendien zijn er sterke aanwijzingen dat groen in de woonomgeving een succesvolle strategie is om overgewicht tegen te gaan (Vreke, et al., 2006). Kinderen die veel tijd in de natuur doorbrengen, lijken zich ook beter te ontwikkelen op het sociale vlak dan leeftijdsgenootjes die niet tot nauwelijks buitenspelen. Ze helpen elkaar vaker, hebben minder conflicten en accepteren hun eigen grenzen beter. Door zelfstandig de buitenruimte te verkennen, de

omgeving te ontdekken en erop te reageren, ontwikkelen kinderen die veel buiten spelen een gevoel van controle over die omgeving en daarmee een gevoel van competentie om met die omgeving om te gaan (Van den Bogaard & Reitzema, 2000).

Kinderen die veel bewegen, hebben niet alleen minder kans op overgewicht, maar ontwikkelen ook een beter evenwicht, zijn leniger en hebben een betere coördinatie (Fjortoft, 1997). Een betere motoriek leidt bovendien tot minder ongelukken (Kunz, 1993). Als kinderen minder bewegen en minder in contact komen met natuur kunnen ze wellicht ook minder snel van stress herstellen, terwijl stressvolle ervaringen vroeg in het leven gedrag en gezondheid langdurig beïnvloeden (RMNO & Gezondheidsraad, 2004).

Ruimtelijke oriëntatie

Kijkend naar de ontwikkelingspsychologie, is er een wisselwerking tussen de ontwikkeling van het bewegen en van het ruimtelijk begrip. De ruimte en de dingen in de ruimte dagen heel jonge kinderen uit om te bewegen en om dingen te pakken. Als kinderen mobiel worden kunnen ze op de dingen afgaan: kruipen, lopen. Ook kan de ruimte persoonlijk vormgegeven worden door lopen, dansen, springen, klimmen en door te bouwen. Ruimte wordt bewegend waargenomen.

‘Afstand moet eerst doorlopen worden en daarna met de ogen geschat. Afstand in hoogte en diepte wordt eerst ervaren door te klimmen en te vallen, door te reiken en voorwerpen erop of erin te gooien’ (Bladergroen, 1966).

Buiten spelen

Tijdens het buitenspelen stimuleren onze pedagogisch medewerkers de kinderen om avonturen te beleven en hun fantasie de vrije loop te laten gaan waardoor een kind een kind kan zijn. Bij het spelen in onze ecologische tuin hoeft het kind niet te presteren, het mag gewoon zichzelf zijn en kan zichzelf ontdekken. Dit gebeurt op grond van de eigen interesses en behoeften. Indien nodig begeleiden onze pedagogisch medewerkers de kinderen hierbij. Zij helpen angsten te overwinnen en het ontdekken van nieuwe persoonlijke aspecten, wat belangrijk is in het verdere leven van het kind.

Kinderen bij De Kindervilla Wereld Heemstede mogen vies worden en we hebben als leidraad dat we minimaal een uur per dag buiten spelen ongeacht het weer. We hebben voor alle kinderen regenlaarsjes en van de ouders vragen we er 's morgens rekening mee te houden wat het kind aan heeft of om geschikte kleding mee te geven zodat het altijd mee naar buiten kan.

Buiten spelen en natuur

Natuur is voor kinderen niet iets waar je naar kijkt, maar iets dat je uitnodigt om iets mee te doen en ervan te genieten (Both, 2005a; Louv, 2007). Psychologen wijzen op het belang van spelen in de natuur in het algemeen de bijdragen aan het fysieke en mentale welzijn van de kinderen (uitvoeriger hierover: Janssen/Both, 2008; Both 2005a; Louv 2007). Met bomen kun je heel veel doen: ze leveren veel materiaal om mee te spelen, je kunt je er achter verstoppen, als er een paar bij elkaar staan kun je boompje verwisselen spelen, je kunt er in klimmen en nog veel meer (zie Van Dijk, 2007; Dank/ Schofield, 2008).

Direct natuurcontact is één van de belangrijkste factoren voor het ontwikkelen van interesse, zorg en verantwoordelijkheidsgevoel voor natuur (Kahn & Kellert, 2002). Wanneer er sprake is van gebrek aan contact met natuur, verdwijnt daarmee een belangrijke grond voor het ontwikkelen van verantwoordelijkheid voor natuur later.

De Witt (2005) op de resultaten van een onderzoeksteam uit Michigan (VS): mensen die enige tijd in de natuur hebben doorgebracht, ervaren hun omgeving intenser: de schoonheid ervan, maar ook de smaak, geuren, kleuren en geluiden. Niet alleen hun omgeving beleven zij vollediger, maar ook komt het hun eigen persoonlijkheid ten goede: mensen rapporteren hernieuwde gevoelens van zelfvertrouwen en capaciteit, rust, helderheid, betekenis en zin.

Ze denken na over hun toekomst en ze voelen zich zekerder over wie ze zijn en wat ze te doen staat. In het verlengde daarvan wijst onderzoek van Tanner uit dat jeugdervaringen in de natuurlijke omgeving een belangrijke verklaring vormen voor de motivatie om op volwassen leeftijd actief betrokken te zijn bij natuurbehoud (Tanner, 1980 in: De Witt, 2005).

Kinderopvang en dieren

In onze avontuurlijke tuin van 350 m² met moestuin en een kleine dierenboerderij (geiten, kippen, hanen, cavia's en konijnen) kunnen de kinderen naar hartenlust op ontdekkingsreis gaan. In de tuin komen ze in contact met de diverse dieren. Vele gesprekken worden in de tuin tussen de dieren en kinderen gevoerd. Aan een levend wezen kun je verhalen vertellen; het is een onvoorwaardelijke vriend. De dieren beïnvloeden de sociale ontwikkeling van kinderen: zij bieden gespreksstof en kinderen zoeken sneller toenadering als er een dier bij betrokken is, omdat een dier niet oordeelt. De pedagogisch medewerker praat met de kinderen over de dieren. Wat we binnen in boekjes lezen, op aanwijspaten zien en over praten, kan het kind bij ons in de tuin ervaren!

Kinderen mogen onder begeleiding van een pedagogisch medewerker dieren vasthouden, aaien, verzorgen, borstelen, eten geven, helpen bij het ophokken van de dieren en helpen met het schoonmaken van bijvoorbeeld het konijnenhok. Hierdoor leert een kind met dieren om te gaan en voor een ander te zorgen.

1.4.1 LICHAAMELIJKE ONTWIKKELING

In de eerste levensjaren voltrekt zich de motorische ontwikkeling in een buitengewoon tempo, vooral in het eerste jaar. Vaak is hier een vaste volgorde in te onderscheiden, van baby naar peuter. Het is van belang dat een kind de mogelijkheid krijgt om allerlei bewegingen uit te proberen en dat groepsleidsters daar op inspelen en deze bewegingen ook stimuleren. Sommige kinderen hebben baat bij extra stimulatie en leidsters springen daar dan ook op in, in samenspraak met de ouders. Door het speelgoed op de kinderen af te stemmen, komen kinderen in aanraking met allerlei materialen, die de zintuigen prikkelen en kinderen stimuleren.

Een groepsleidster speelt in op de lichamelijke ontwikkeling door regelmatig activiteiten aan te bieden die de grove en fijne motoriek stimuleren. Binnen kunnen dat activiteiten zijn zoals kring-, dans- en bewegingsspelletjes.

Buiten kunnen de kinderen zich vrij bewegen in een natuurlijke omgeving en ontdekken diverse natuurlijke ondergronden. Buiten is er letterlijk ruimte.

De 4 ontwikkelingsgebieden die door de inrichting van onze natuurlijke tuin sterk gestimuleerd worden zijn:

- * De motoriek;
Grove motoriek; lopen, rennen, fietsen, balanceren, coördinatie;
Fijne motoriek; grassprietjes, steentjes, takjes, blaadjes oppakken en ontdekken.
- * Cognitief; buiten leren ze natuurverschijnselen kennen, de veranderingen door de seizoenen, omgaan met dieren (in onze kleine dierenboerderij), het groeien en bloeien van planten, de warmte van de zon en de vochtigheid van de regen. De kinderen leren begrippen als veraf en dichtbij, onder en boven, groot en klein, warm en koud, etc.
- * Sociaal; Buiten vinden kinderen een wereld die steeds weer anders is. Het weer, andere kinderen, andere leidsters. De omstandigheden zijn elke dag weer een verrassing en minder gecontroleerd. Dit daagt kinderen uit om in te spelen op onverwachte situaties, om nieuw spel te ontwikkelen en nieuwe woorden te leren. Ook leren ze rekening te houden met anderen, samen te spelen en te delen;
- * Zintuiglijk; Een kind leert de dingen kennen door ervaren: als het iets aanraakt, proeft, ruikt of ziet. De zintuigen zijn de toegang tot de wereld. De wereld van voorwerpen, kleuren, geluiden, geuren, materialen, elementen als water en lucht. Al die ervaringen krijgen woorden en zijn van wezensbelang voor de ontwikkeling. De buitenruimte biedt een schatkamer voor zintuiglijke ervaringen. Het voelen van zand, de zon, de regen en de wind. Kinderen nemen waar met al hun zintuigen. Ze staan helemaal open voor alle indrukken.

Lichamelijke verzorging

De lichamelijke verzorging neemt op het kinderdagverblijf een belangrijke plaats in. Bij de baby's ligt daar de grootste nadruk op, maar ook met peuters is dit een belangrijk onderdeel. Onder lichamelijke verzorging verstaan we het minimaal 3x per dag verschoneren van de kinderen, vieze neuzen en handen schoon maken, billetjes insmeren, haren borstelen, tandenpoetsen etc. Maar ook wordt er actief gewerkt aan lichaamsverzorging door bijv. aandacht te schenken aan de zindelijkheid. Zodra kinderen er belangstelling voor krijgen gaan ze mee met de plasrondes en als ouders aangeven dat zij bezig zijn met de zindelijkheidstraining zullen leidsters hier ook actiever mee omgaan, mits het kind het wil.

Op het kinderdagverblijf wordt gewerkt met diverse protocollen. In het protocol hygiëne staat vermeld hoe we omgaan met de lichamelijke verzorging van de kinderen. Ook voor de leidsters staan er regels in, betreffende hygiëne, waar zij zich aan dienen te houden.

Na het (buiten) spelen, na de maaltijd en na het gebruik maken van het toilet worden handen gewassen met water of een (eigen) washand, die na gebruik in de wasmand gaat.

1.4.2 TAALONTWIKKELING

Een groot deel van leren en ontwikkelen is afhankelijk van de taal. De taal vormt de basis van alle communicatie. Het verwerven van woorden biedt kinderen de mogelijkheid tot begripsvorming en abstractie, d.w.z. ordening van hun leefwereld. De taalontwikkeling wordt sterk beïnvloed door de omgeving en is essentieel voor processen als denken, redeneren en zich iets herinneren. Dit betekent dat het van groot belang is dat er regelmatig tegen baby's wordt gesproken.

Het is goed om oogcontact met de baby te maken en de geluiden die de baby maakt na te doen, maar er moet niet alleen babytaal worden gesproken. Kinderen leren dan niet de klanken herkennen die in de gesproken taal voorkomen. Als een kind verder is in zijn taalontwikkeling is, is het belangrijk de woorden in een zinnetje te herhalen. Bij de baby's is het al belangrijk om dagelijks te zingen en voor te lezen, woordjes te benoemen bij de plaatjes en tijdens het verschonen en spelen tegen een kind te praten. Belangrijk is het om activiteiten aan te bieden die uitnodigen tot praten. Dit kan zijn door gesprekjes aan tafel te hebben met kinderen. Ook door middel van kring- en gezelschapsspelletjes stimuleren we de taalontwikkeling.

Vanzelfsprekend is het belangrijk dat een leidster op haar eigen taalgebruik let, zij zal te allen tijde grammaticaal correct en begrijpelijk (proberen te) spreken. Ook in het onderling gesprek moet erop gelet worden dat bepaalde zaken buiten de groep besproken worden, zodat de kinderen niets meekrijgen van het gesprek.

Een groepsleidster speelt een belangrijke rol bij de taalontwikkeling van een kind, zoals het benoemen van wat een kind hoort, ziet en doet. Hierbij is herhaling heel belangrijk, bijvoorbeeld door antwoord te blijven geven op de 'hoe'- en 'waarom'-vragen en uitleggen waarom iets wel of niet mag. Herhaling is voor kinderen ook prettig in de zin van het herhalen van een favoriet boek, zodat kinderen de tekst mee kunnen zeggen. Verkeerd uitgesproken woorden worden op een speelse manier verbeterd: een groepsleidster herhaalt de zin met het woord in de goede vorm.

Taal en / of uitspraak van woorden leer je niet door corrigeren, maar door spelenderwijs te oefenen. Zingen is een essentieel onderdeel van de dagindeling op het kinderdagverblijf. Dit kan bestaan uit samen zingen, luisteren en meezingen van kinderliedjes via de cd speler of swingen op muziek. Het herhalen van liedjes is belangrijk omdat kinderen de liedjes gaan herkennen en meezingen. Bij het zingen met kinderen is het belangrijk langzaam te zingen, zo kunnen kinderen de tekst van het liedje beter horen en nazingen. Het bewust gebruiken van een cd speler kan een goed hulpmiddel zijn om de taalontwikkeling te stimuleren: samen naar kinderliedjes luisteren, lekker rustig of juist "swingen".

Al deze vormen van spelen met taal zijn van groot belang voor het vormen van de woordenschat. Belangrijk voor het gehoor is behalve geluid, ook rust. Op het kinderdagverblijf hebben wij dan ook geen achtergrondmuziek aan staan, zoals de radio. Muziek staat aan met een functie. Op "De Kindervilla" zijn ook anderstalige kinderen.

Wanneer een kind de groepsleidster niet begrijpt en leidsters merken dat een kind zich prettiger voelt in de eigen taal en de leidster beheerst deze taal, dan proberen we in de eigen taal iets uit te leggen, met daarna de 'Nederlandse' vertaling er achter. De nadruk ligt op het leren van de Nederlandse taal. De overdracht zal ook in het Engels plaatsvinden als ouders de Nederlandse taal nog niet beheersen.

1.4.3 SOCIALE ONTWIKKELING

Onder sociale ontwikkeling verstaan wij de ontwikkeling die jonge kinderen doormaken in verhouding tot andere mensen. Jonge baby's krijgen al meteen de mogelijkheid om elkaar te zien en aan te raken: samen op het speelkleed, in de grond box of box en tegen over elkaar aan tafel.

Op het moment dat baby's zich gaan voortbewegen, komen zij elkaar tegen en herkennen in elkaar een "soortgenoot". Zij zijn nog niet in staat met anderen rekening te houden. Een baby zal dan ook nooit 'expres' een ander kind pijn doen of 'expres' negatief gedrag tegenover een volwassene vertonen. Een baby (en een peuter ook nog geruime tijd) is zich nog niet bewust van bijvoorbeeld een ander pijn doen.

De sociale rijping is zelfs rond de twee en drie jaar nog gering, hoewel kinderen rond deze leeftijd wel met elkaar samen kunnen spelen. Samen plezier maken zie je al bij heel jonge kinderen die met elkaar aan tafel zitten of verstoppertje spelen onder een box. Bij de baby's is de aandacht individueler gericht en zijn de groepsactiviteiten geringer, maar ze zijn er wel: bijv. samen zingen, lezen, eten en blokkentorens bouwen. Met name bij de peuters worden de groepsactiviteiten belangrijker. Door samen te zingen, een spelletje te doen, met de bal te spelen of te knutselen, leren kinderen zich bewust te worden van anderen en samen plezier te hebben.

Door middel van deze activiteiten leren kinderen rekening met elkaar te houden. "Samen spelen en samen delen" zijn dan ook belangrijke begrippen. In deze fase raken kinderen gevoelig voor het maken van eenvoudige afspraken, het hanteren van simpele spelregels als: op je beurt wachten en het feit dat je om sommige spelletjes kan vragen. Wel is van belang bij groepsactiviteiten dat ieder kind op een eigen wijze tot zijn recht komt.

Bij de sociale ontwikkeling hoort ook: je in leven in een ander, voor elkaar opkomen, ruzies zelf proberen op te lossen, verdriet delen en troosten. Deze aspecten proberen wij ook de kinderen bij te brengen. Belangrijk voor de sociale ontwikkeling is ook aandacht te schenken aan bijv. een nieuw kindje op de groep (vertellen wie er nieuw is, namenliedje zingen, vertellen over dagritme) of het vieren van verjaardagen (het ritueel van liedjes zingen, een verjaardag muts en cadeautje krijgen, zelf traktaties uitdelen).

Zelfstandigheid

Een belangrijk onderdeel van zelfstandig worden bij kinderen is dat zij allerlei dingen zelf willen doen. Het is belangrijk dat groepsleidsters een kind hierin stimuleren (zonder dat het moet), op vrijwillige basis kinderen zichzelf aan laten kleden, meehelpen met karweitjes. Een onderdeel van zelfstandig worden is ook zindelijk worden. Hieraan wordt in overleg met de ouders en afhankelijk van de ontwikkeling van het kind (meestal vanaf twee jaar), aandacht besteed (zie ook hoofdstuk zindelijkheid). Wij vinden het belangrijk dat het zindelijk worden een speels karakter heeft zonder enige vorm van dwang. Jonge kinderen kijken ook de kunst af van oudere kinderen die al zindelijk zijn en willen vaak dit gedrag imiteren.

Leidsters zullen de kinderen prijzen als ze op de wc gaan zitten. In veel gevallen geeft de peuter min of meer zelf aan wanneer hij er aan toe is; dat begint soms met afkeer van een vieze luier.

Bij het zelfstandig worden hoort ook dat groepsleidsters aandacht schenken aan het samen leren problemen/ conflicten oplossen en kinderen leren aan anderen duidelijk te maken als zij iets niet willen of juist wel. Bij een conflict tussen twee kinderen kijkt de groepsleidster eerst hoe en of de kinderen het zelf op kunnen lossen, lukt dit niet dan grijpt de medewerker in en probeert samen met de kinderen een oplossing te vinden. Kinderen worden door de medewerker gestimuleerd zichzelf aan en uit te kleden op de momenten dat hier ruimte voor is (bij het buiten spelen, plassen en het naar en uit bed komen). De leidsters prijzen en belonen het positieve gedrag van de kinderen hierbij.

Gewetensvorming

Zelfstandigheid houdt niet alleen in dingen zelf kunnen doen, minstens even belangrijk is het om zelf te weten wat goed en fout is in bepaalde situaties. Bij kleine kinderen moet dit geweten nog gevormd worden. Het is daarom belangrijk dat leidsters daar begrip voor hebben en hiermee rekening houden door vriendelijk, maar consequent en duidelijk kinderen aan bepaalde regels te houden. Het kind leert zo langzamerhand wat wel en wat niet mag. Aan de andere kant probeert de leidster zich niet door regels te laten overheersen. Een regel die voor een kind veel problemen oplevert (een beker melk drinken, lang aan tafel zitten) kan voor dat kind aangepast worden zodat het er wel aan kan voldoen. Dit kan aan de andere kinderen uitgelegd worden.

Een aantal regels in het kinderdagverblijf zijn:

- Een kind mag geen gevaar zijn voor zichzelf of voor anderen;
- Kinderen mogen niet op de tafel staan;
- Kinderen mogen elkaar geen pijn doen: niet slaan, krabben, bijten, schoppen of plagen of uitschelden;
- Wanneer de ene peuter de andere peuter pijn doet, wordt daar serieus aandacht aan besteed. Ze leren elkaar te aaien, een kusje te geven en, als ze iets groter zijn, 'sorry' te zeggen;
- Als een peuter echt heel ondeugend is, geven we hem/ haar een kleine "time out". Hij/ zij zit dan in de groep even apart (maximaal 2 minuten) op een stoeltje;
- Alle kinderen mogen meespelen met andere kinderen: er worden geen kinderen buitengesloten;

- Gillen of veel lawaai maken mag soms, maar niet altijd, dit heeft altijd een functie, bijvoorbeeld in spelvorm;
- Tussen de middag moeten de grotere peuters zich wat rustiger houden voor de kleinere peuters die slapen;
- Kinderen eten aan tafel. Er is geen speelgoed aan tafel;
- Er moet voorzichtig met speelgoed en boeken worden omgegaan;
De peuters worden gevraagd om mee te helpen met opruimen voordat iedereen aan tafel gaat, leidsters vervullen hierin een voorbeeldfunctie door een opruimliedje te zingen, mee op te ruimen en door middel van aanwijzingen de kinderen te stimuleren tot meehelpen, kinderen worden bij het meehelpen uitgebreid geprezen.

Kinderen van circa tweeënhalf jaar oud weten al redelijk wat hun ouders/ leidsters niet goed vinden, maar zij kunnen zich daar alleen nog maar aan houden als die ouders/ leidsters ook aanwezig zijn. Iets wat niet mag in hun aanwezigheid, mag wel als ze er niet zijn volgens de peuter. Een kind gaat eerst nog even door met datgene wat niet mag, dan komt de fase waar een kind de "schuld" op iets of iemand anders gaat schuiven.

Voor pedagogisch medewerkers is het belangrijk inzicht te hebben in deze fasen van de gewetensontwikkeling om het kind te kunnen begrijpen. Een kind kan anders als "stiekem" of "slecht luisterend" bestempeld worden, terwijl het kind nog niet anders kan. Als kinderen vier jaar zijn hebben ze meestal wel iets van een innerlijke rem, maar de vorming van het geweten is nog niet rond.

1.4.4 EMOTIONELE ONTWIKKELING

Onder emotionele ontwikkeling verstaan we de ontwikkeling van het gevoelsleven en het leren uiten van belangrijke emoties zoals blijheid, boosheid, verdriet, plezier, frustratie. Het is van belang dat deze emoties geuit mogen worden, zowel positief als negatief. Leidsters proberen kinderen te stimuleren en begeleiden om aan te geven bij andere kinderen als ze bepaald gedrag niet leuk vinden. Emotionele ontwikkeling hebben we onderverdeeld in de onderwerpen: hechten, huilen en temperament.

Hechten

Belangrijk bij de emotionele ontwikkeling is de mate waarin kinderen zich kunnen hechten. Onder hechten verstaan we een relatief duurzame liefdevolle/ warme relatie tussen een kind en één of meerdere specifieke personen met wie het kind regelmatig in contact is. Veiligheid is het belangrijkste gevoel dat een leidster een kind moet bieden. Veiligheid en geborgenheid worden geboden door goed te reageren op de behoeften van een kind. Belangrijke handvaten zijn: troosten, knuffelen, luisteren en communiceren (zie ook hoofdstuk: pedagogische vuistregels).

Rond de zeven maanden is er vaak bij baby's een hechting aan een vaste verzorg(st)er en soms zien we bij baby's dan een periode van eenkennigheid optreden, maar vaak ook is daar niets van te merken. Als kinderen veilig gehecht zijn aan ouders en groepsleiding durven ze zelf op onderzoek uit te gaan.

Het is belangrijk dat er vaste leidsters op een groep zijn. Zij moeten gevoelig zijn voor de individuele behoeften van een kind en consequent reageren op signalen die wijzen op het missen van de ouders zoals paniek en veel huilen (zie hoofdstuk: wennen op de groep). Dit betekent dat een leidster betrokken is bij een kind, maar toch ook een zekere afstand bewaart. Een leidster en een kind mogen namelijk niet zo gehecht zijn aan elkaar, dat het verbreken van de relatie tot emotionele problemen leidt.

Er is een vast ritueel van afscheid nemen, een eigen knuffel of iets dierbaars van thuis kan de afscheidssituatie soms aanzienlijk vergemakkelijken.

Op het kinderdagverblijf kan het voorkomen dat groepen worden samengevoegd, dit gebeurt op onderbezette dagen of tijdens vakanties. We proberen de sociaal-emotionele veiligheid van de kinderen te waarborgen door, als kinderen de vaste stamgroep verlaten, dit onder begeleiding te laten verlopen van een vaste leidster, via een persoonlijke en schriftelijke overdracht worden bijzonderheden van de kinderen overgedragen. Als de situatie zich voordoet dat kinderen de stamgroep verlaten, word er nauwkeurig gekeken naar de samenstelling van de samengevoegde groep (zie ook praktijkgedeelte, dagindeling). Tussen de kinderen kunnen vriendschappen ontstaan, ondanks deze vriendschappen proberen we de kinderen te stimuleren tot het contact leggen met andere kinderen door ze bijvoorbeeld aan tafel naast diverse kinderen te laten zitten.

Huilen

Het huilen van baby's kan verschillende oorzaken hebben. Soms hebben ze iets nodig zoals eten of hulp bij een boertje, soms zullen ze pijn hebben bijv. darmkrampjes of ziek zijn. In veel gevallen is er behoefte om dicht bij de leidster te zijn: de behoefte aan rust, warmte, genegenheid, zekerheid, bescherming. Wanneer de leidsters ingaan op deze individuele vragen leert de baby om zijn omgeving te vertrouwen. Dit vertrouwen, dit gevoel van veiligheid is de belangrijkste basis voor ontwikkeling. Op het verdriet van een peuter zal om dezelfde reden altijd gereageerd worden.

Er zijn verschillende manieren om dat te doen en het zal meestal een bewuste keuze zijn, afhankelijk van waarom er wordt gehuild: op schoot nemen of niet (sommige kinderen willen juist geen lichamelijk contact), troosten, praten, luisteren.

Belangrijk is dat de leidster ervoor zorgt dat het kind weer zelfverzekerd terug in de groep kan. Bij verdriet dat langer duurt (bijv. moeite met wennen), zullen de leidsters met elkaar en met de ouders bespreken hoe zij het verdriet zo klein mogelijk kunnen houden voor het kind: waar is het kind gevoelig voor? hoe laat het zich afleiden? naar welke leidster trekt het kind het meest?

Afscheid nemen van de ouders kan bij kinderen ook verdrietige gevoelens oproepen. We vinden het belangrijk dat ouders bewust afscheid nemen van het kind en niet, om een verdrietige situatie te vermijden, zachtjes weg sluipen. De ervaring heeft ons geleerd dat kinderen later alsnog verdrietig kunnen zijn. Ook het meerdere malen terug komen voor een kus of knuffel is voor kinderen verwarrend en dit bespreken we dan ook met ouders. We raden ouders dan ook aan om later op de dag even op te bellen naar het kinderdagverblijf om te vragen hoe het gaat, zo zijn ouders meer gerust op het achterlaten van het kind.

Temperament

Kinderen kunnen onderling aardig verschillen in temperament. Met name in de peuterleeftijd is het nog erg moeilijk rekening te houden met elkaar. Het kind is bezig met zaken als bezit en “wie is de baas”. De natuurlijke behoefte om te onderzoeken en te experimenteren kan leiden tot conflicten met groepsgenootjes, wat gepaard kan gaan met agressie.

De groepsleidsters moeten deze conflicten volgen op de groep en “flexibel omgaan met” de temperamentverschillen binnen de groep. Dat betekent bijv. dat een niet zo weerbaar kind gestimuleerd moet worden voor zichzelf op te komen

in de zin van “Je mag ook nee zeggen” of “zeg maar, niet afpakken” en dat een wat agressiever kind juist afgeremd moet worden.

“Samen delen, samen spelen”, de regel die wij hanteren op het kinderdagverblijf is moeilijk als je nog heel klein bent. Het kind beschouwt al het speelgoed in principe als zijn eigendom. Langzamerhand door veel ervaringen in de groep gaat hij beseffen dat dit niet zo is en gaat hij meer met andere kinderen delen. Dit is een leerproces voor het kind dat niet overhaast kan worden.

Leidsters kunnen schoppen en slaan niet toestaan, omdat dat de veiligheid van de kinderen in gevaar brengt en omdat dit niet de manier is om een conflict op te lossen. Zij zullen dus alternatieve oplossingen aanbieden, daarbij lettend op hun eigen houding hierin: niet met stemverheffing praten, niet corrigeren op afstand en niet voortdurend “nee, dat mag niet” zeggen (positieve benadering. We volgen hier de adviezen van Triple P= positief pedagogisch programma).

Alternatieve oplossingen zijn:

- Naar kind toe lopen, op kind hoogte praten, oogcontact maken en corrigeren;
- Bij het corrigeren aangeven “nee, dat mag niet, maar dit mag wel”;
- Agressie voor te zijn door bepaalde “verleidelijke zaken” op te bergen of hoog te leggen zodat kinderen er om moeten vragen en er onder begeleiding mee mogen spelen;
- Grenzen stellen: dit mag wel en dat mag niet. Bij duidelijke grenzen zal de peuter zich veilig voelen: hij weet precies;
- waar hij aan toe is. een vaste dagindeling met afwisselend groeps- en individuele activiteiten, drukke momenten en rustige momenten helpen hierbij;
- Een kind afleiden met een individuele activiteit aan tafel. Er kunnen met individuele kinderen afspraken gemaakt worden over wat wel en niet mag. Bijvoorbeeld “eerst jij twee rondjes op de fiets en dan mag iemand anders twee rondjes”, “we gaan nu eerst eten en dan mag je weer een boekje lezen”. Belangrijk is wel deze afspraken niet te vergeten!

1.4.5 PROBLEMEN IN DE ONTWIKKELING

Wanneer een kind in zijn ontwikkeling (ernstig) afwijkt van die gemiddelde ontwikkelingslijn, dan zullen wij altijd naar de ouders toe onze zorg uitspreken. Leidsters zullen dit tijdens een gesprek met ouders op een correcte en respectvolle manier aankaarten, Eventueel kan er dan (altijd in overleg met de ouders) contact opgenomen worden met een externe instantie. Vroegtijdige onderkenning van eventuele stagnaties in de (zintuiglijke) ontwikkeling, is met name van belang omdat daardoor een achterstand in de motorische, verstandelijke en/ of sociale ontwikkeling vaak voorkomen kan worden.

Voordat wij onze zorgen uiten aan externe instanties, moeten wij als team goed beslagen ten ijs komen. In een groepsoverleg worden deze zorgen met de (assistent)leidinggevende besproken, er kan een plan van aanpak worden opgesteld hoe de pedagogisch medewerkers omgaan met het gedrag. Verwijzing naar externe instanties behoort tot een van de mogelijkheden.

1.5 PEDAGOGISCHE VUISTREGELS

Eén van de eerste momenten dat een klein kind in aanraking komt met de 'buitenwereld' is vaak op een kinderdagverblijf. Ons kinderdagverblijf is een maatschappij in het klein waar kinderen relaties aangaan met andere kinderen en volwassenen.

Een groepsleidster in de kinderopvang heeft een (gedeelde) opvoedingstaak. De opvoedingsverantwoordelijkheid wordt gedeeld met de ouders. In overleg met de ouders vult het kinderdagverblijf de thuissituatie aan. De ouders hebben de uiteindelijke opvoedingsverantwoordelijkheid. Er vindt een continue wisselwerking plaats tussen leidsters en ouders over het 'hoe' en 'wanneer' van de ontwikkeling van hun kind. De manier van opvoeding verschilt o.a. doordat een kind deelneemt aan de groep en de aanwezigheid van 'professionele opvoeders' (de groepsleidsters).

Ons kinderdagverblijf traint voorschoolse vaardigheden volgens het Piramide programma van CITO. Er zijn op het kinderdagverblijf een aantal pedagogische uitgangspunten waaraan elke groepsleidster zich moet houden:

- Veiligheid is het belangrijkste gevoel dat een leidster een kind moet bieden. Veiligheid en geborgenheid worden geboden door goed te reageren op de behoeften van een kind. Belangrijke handvaten zijn: troosten, knuffelen, luisteren en communiceren;
- Kinderen moet een basis geboden worden voor wat betreft hun zelfvertrouwen; hun gevoel voor eigenwaarde (positieve response) en het respectvol met elkaar omgaan. Een kind dient serieus genomen te worden;
- Er moet structuur geboden worden aan kinderen in de vorm van een overzichtelijke dagindeling en vaste rituelen rond het afscheid nemen, eten en slapen. Er moet een afwisselend aanbod van activiteiten aangeboden worden ;

- Het is belangrijk dat de opbouw van de dag bestaat uit rustige en drukke momenten, van sociale en individuele activiteiten die elkaar afwisselen. Leidsters stemmen dit af op de ‘sfeer’ die in de groep heerst;
- Een kind neemt gedrag van volwassenen over. De leidster is met haar gedrag een voortdurend voorbeeld;
- Elke dag wordt er aan tafel liedjes gezongen en voorgelezen;
- Creatieve activiteiten zijn bedoeld om kinderen bezig te laten zijn met materialen (bijv kleien), zonder dat daar direct kant en klare werkjes uit voort hoeven te komen;
- Elk kind moet onvoorwaardelijk geaccepteerd worden zoals het is en aan zijn rechten en behoeften moet tegemoet gekomen worden (binnen de regels die er op het kinderdagverblijf gelden). Er mogen geen favoriete kinderen aan de ene kant zijn en kinderen die afgewezen worden aan de andere kant;
- De zelfstandigheid en zelfredzaamheid van kinderen vergroten o.a. door het zelf oplossen van een probleem(pje) en kleine opdrachten/ taken geven, dit wordt uitgebreid geprezen en beloond door de leidsters;
- Het signaleren en uitwisselen van ervaringen met de ouders, zodat ouders goed op de hoogte zijn hoe het met hun kind gaat op het kinderdagverblijf;
- Kinderen worden nooit tot iets gedwongen wat zij niet willen, zoals eten, drinken, activiteiten, zindelijk worden en slapen. Het onthouden van of dwingen tot eten of slapen mag nooit als strafmaatregel worden gebruikt (geen machtsstrijd);
- ‘Straf’ het gedrag, niet het kind. Prijs het gewenste gedrag. Wij laten de kinderen weten dat het kind niet stout is maar het gedrag.
- Kinderen mogen nooit als ‘straf’ afgezonderd worden in gang of slaapkamer;
- Ook (creatieve) activiteiten zijn op vrijwillige basis, als kinderen niet mee willen doen hoeft dit niet. Zij worden wel gestimuleerd mee te doen.
- Consequent zijn is het uitgangspunt. Er worden grenzen aan kinderen gesteld, deze hebben te maken met veiligheid en met de omgang met elkaar;
- Er mag geen sprake zijn van fysiek of verbaal geweld tegen kinderen;
- Er moet worden ingegrepen door de groepsleidster wanneer een kind of een groep kinderen een ander kind pest;
- Uitgangspunt is niet alleen het individuele contact tussen volwassene en kind, maar óók de groep en de kinderen onderling. Door het regelmatig opsplitsen van de groep, kan er aan een kleinere (leeftijds)groep aandacht gegeven worden;
- Signalering en uitwisseling. Het kinderdagverblijf kan een functie vervullen door tijdig problemen te signaleren. Ouders wordt een omgeving aangeboden waarin zij met andere ouders en leidsters ervaringen kunnen uitwisselen en bij problemen naar de juiste instanties verwezen kunnen worden.
- Leidsters bieden kinderen de mogelijkheid om in zich de groep af te ‘zonderen’ als het kind daar de behoefte aan heeft;
- Aan tafel wachten we aan het begin van de maaltijd tot alle kinderen een boterham of warm eten hebben, we eten netjes en met een vork.
- De kinderen leren op het kinderdagverblijf dat ze naar elkaar moeten luisteren, op hun beurt wachten tot iemand is uitgesproken en niet door elkaar praten. Tijdens de tafelmomenten proberen de leidsters kinderen dit op een speelse manier bij te brengen en te prijzen als dit goed verloopt;

- We streven er dan ook naar om kinderen naar elkaar te laten luisteren en elkaar uit te laten praten.

Met name bij de baby's geldt ook:

- Baby's weten (net als peuters) wat ze willen en kunnen goed aangeven waar ze behoefte aan hebben. De groepsleidster moet die signalen opvangen en op een goede manier uitleggen. Dit kan naarmate je het kind beter leert kennen;
- Bij huilen is het belangrijk 'echt' aandacht te geven aan een baby en niet alleen maar te sussen met speen of fles. Onder 'echt' aandacht geven wordt verstaan: oogcontact maken, vast houden, knuffelen, rustgevend praten etc.

1.6 ORGANISATIESTRUCTUUR / TEAM / MEDEWERKERS

In het kort gaan wij hier in op de organisatie van het team van De Kindervilla Wereld Heemstede. Alleen waar de organisatiestructuur van belang is voor het pedagogisch beleid zal dit hier besproken worden, andere onderwerpen die de medewerkers betreffen zijn terug te vinden in het personeelsbeleid.

Aanstellingsbeleid

Het team van het kinderdagverblijf vindt de volgende criteria van belang bij het aannemen van nieuwe groepsleidsters:

Een afgeronde MBO of HBO- kindgerichte opleiding conform CAO opleidingseis;

- Lief, geduldig en zorgzaam zijn;
- Goed en adequaat kunnen reageren op de behoefte van het kind;
- Veiligheid en structuur kunnen bieden;
- Consequent zijn;
- Na kunnen denken over je eigen pedagogisch handelen;
- Het bespreekbaar maken van je eigen handelen;
- Zelfstandig een groep kunnen leiden;
- Zowel individueel als groepsgerichte activiteiten kunnen bieden;
- Goede contacten met ouders kunnen opbouwen;
- Professionele informatie kunnen verstrekken over de kinderen;
- Afwisselende (creatieve) activiteiten kunnen bieden;
- Collegiaal en flexibel zijn;
- Gevoel voor humor hebben;
- Verklaring omtrent gedrag kunnen overhandigen;
- Beschaafd Nederlands kunnen spreken en schrijven;
- Engels spreken op B2-niveau; dit geldt alleen als de medewerker(s) op de meertalige groep werkt / werken.

Bij het aannemen van een nieuwe medewerker kijken wij ook of iemand binnen het bestaande team past. Na het sollicitatie- gesprek wordt de sollicitant uitgenodigd één of twee ochtenden mee te draaien met de groep. Het team doet verslag hoe het meedraaien werd ervaren en aan de hand van de informatie die we hebben van gesprek én meedraaien

wordt de beslissing genomen. Ervaring is niet onbelangrijk, maar vormt geen doorslaggevende factor om iemand wel of niet aan te nemen.

Stagiaires

Binnen het kinderdagverblijf wordt ook gebruik gemaakt van stagiaires, zij worden begeleid door de praktijkbegeleider. De ouders worden via een brief op de hoogte gesteld over de komst van een stagiaire. Een stagiaire staat altijd boventallig op een groep en zal nooit de verantwoordelijkheid dragen van een groep. In overleg met school zullen er gesprekken plaatsvinden over het functioneren van de stagiaire.

Overleg en interne communicatie

Bij het werken in een team op een kinderdagverblijf is overleg en communicatie van groot belang. Op het kinderdagverblijf wordt het direct aanspreken van iemand op een correcte en respectvolle manier gewaardeerd en gestimuleerd.

Veel zaken die de kinderen betreffen, zoals wijzigingen in voedingsschema's, medicijngebruik, zindelijkheid, wennen, situatie thuis etc. moeten goed gecommuniceerd worden. Elke groep heeft een overdrachtsschrift en agenda waarin al dit soort zaken worden genoteerd.

Een aantal keer per jaar wordt er een groepsoverleg gevoerd waarin diverse zaken worden besproken zoals het spelmateriaal, regels binnen de groep, overbrengen van waarden en normen, het aanbieden van diverse activiteiten, het gebruik van de diverse ruimtes en eventuele bijzonderheden. Uitkomsten van observaties worden in een groepsoverleg behandeld, er kan in een overleg een plan van aanpak worden opgesteld hoe te handelen bij een kind dat door zijn of haar gedrag wat meer aandacht nodig heeft.

Samenwerking tussen de leidsters binnen een groep en in het team is een belangrijk onderdeel van deze gesprekken. Tijdens een gesprek is er de mogelijkheid dat de leidsters ervaringen in het omgaan met kinderen uitwisselen. Als door een bepaalde aanpak van een leidster blijkt dat deze een positief effect heeft op de kinderen en het groepsgebeuren, kan er besloten worden deze aanpak in te voeren in de groep.

De leidinggevende zal dit groepsoverleg leiden en sturen en waar nodig is eventuele maatregelen/ veranderingen doorvoeren. Van een groepsoverleg wordt altijd een verslag gemaakt dat door alle leidsters van de groep wordt gelezen en goedgekeurd.

Teamvergaderingen waarbij het gehele team aanwezig is vinden elke 2 maanden plaats, organisatorische zaken worden hierin besproken; feesten, thema's, het gebruik van de diverse ruimtes en pedagogische onderwerpen etc. en ook inhoudelijke zaken wat betreft het pedagogisch beleidsplan komen aan de orde.

De leidinggevende A, belast met de competentietaak personeel leidt deze vergadering, de directeur is een aantal keer per jaar aanwezig tijdens een vergadering. Van belang tijdens een vergadering is dat er naar elkaar geluisterd wordt en dat meningen en ideeën van een ieder met respect behandeld worden.

Van een teamvergadering worden notulen gemaakt en verspreid onder de leidsters.

De leidinggevenden hebben eenmaal per 4 weken een overleg met de directeur van De Kindervilla hierin worden diverse zaken wat betreft personeel, bezetting en beleid besproken. Belangrijke zaken worden weer teruggekoppeld naar het team. Iedere leidster heeft jaarlijks een functioneringsgesprek met de leidinggevende A. In een functioneringsgesprek wordt er gekeken naar eventueel eerder gemaakte afspraken. Leidsters krijgen vooraf een formulier wat ze door kunnen lezen en dat zal als leidraad dienen voor het gesprek. Van het gesprek wordt een verslag gemaakt en na ondertekening in het personeelsdossier opgeborgen.

Daarnaast worden er, indien wenselijk of noodzakelijk, extra individuele gesprekken gehouden. Als leidsters zich niet houden aan de huisregels en het pedagogisch beleidsplan van het kinderdagverblijf kan er via een individueel gesprek door de leidinggevende een plan van aanpak worden besproken, dit kan gekaderd zijn aan een bepaalde termijn, waarin er positief resultaat wordt verwacht van de groepsleidster, ook hiervan wordt een verslag gemaakt en in het personeelsdossier opgeborgen.

Als een leidster langdurig of meerdere keren per jaar ziek is krijgt deze met één van de leidinggevenden een ziekteverzuim gesprek. In dit gesprek kan het ziektebeeld worden besproken en de terugkeer in het arbeidsproces door middel van het plan van aanpak, welke leidinggevenden verplicht zijn in te vullen bij een verzuim langer dan 6 weken.

Deskundigheidsbevordering

Wij vinden het als kinderdagverblijf belangrijk dat groepsleidsters zich blijven ontwikkelen en hun kennis en vaardigheden actief houden. Jaarlijks worden er cursussen aangeboden. Te denken valt aan diverse cursussen, zoals arbo technische zaken, pedagogische ontwikkelingen volgen van baby's, peuters en bso kinderen.

Op onze locatie doen we er alles aan om te voorkomen dat een kind letsel oploopt als gevolg van een ongeluk(je). Toch is dit helaas niet geheel te voorkomen. Daarnaast kunnen zich andere calamiteiten voordoen, waardoor EHBO noodzakelijk is. Daarom hebben we altijd een BHV'er op de locatie gedurende de openingstijden van de opvang. Daarnaast moeten we ten allen tijde een medewerker op de locatie hebben met een geregistreerd certificaat voor kinder-EHBO.

Op dit moment zijn er op al onze locaties ruim voldoende medewerkers met een geldig en geregistreerd certificaat voor kinder-EHBO. Eind maart 2018 heeft een ruime meerderheid, minimaal 60% van onze medewerkers, de cursus kinder-EHBO gevolgd. Dit geldt voor zowel de herhalingscursus als de volledige cursus. De certificaten zijn behaald bij het instituut Just in Time.

Voor onze locatie in Heemstede streven wij naar hetzelfde percentage gecertificeerde medewerkers als onze overige locaties. Er is tenminste 1 werknemer in het pand aanwezig met een geldig EHBO certificaat.

Roostering en parttime werken

Om er zorg voor te dragen dat de kwaliteit en continuïteit gewaarborgd wordt hebben wij de volgende uitgangspunten bij het samenstellen van het team:

- Iedere groep heeft een aantal vaste gediplomeerde leidsters, zij zijn bekend bij de ouders, door middel van voorstellen tijdens het wennen of bij één van de eerste breng- of haalmomenten; zie ook 2.2.1 Vaste gezichtencriterium
- Bij ziekte of verlof worden er vaste invalleidsters ingezet of eventueel een groepsleidster die extra inzetbaar is. Zijn deze niet beschikbaar, dan wordt er bij het speciaal op kinderopvang gerichte uitzendbureau een uitzendkracht geregeld;
- Leidsters kunnen op een andere groep ingezet worden, mocht dit nodig zijn;
- Het komt niet voor dat er op een groep 2 uitzendkrachten worden ingezet, bij een eventueel groot aantal zieke leidsters, wordt er gekeken wat voor de kinderen het meest rustig is en kan het voorkomen dat vaste leidsters van groep wisselen om ervoor te zorgen dat elke groep zo stabiel mogelijk blijft;
- Bij het inzetten van personeel wordt, bijvoorbeeld in vakanties, ook gekeken naar de bezetting van de groepen en kunnen we soms de beslissing nemen om groepen samen te voegen, met de voorwaarde dat er van beide groepen een vaste leidster is. Kinderen vinden dit vaak geen probleem, dit biedt weer nieuwe uitdagingen en speelplezier;
- Via een overdracht vinden bijzonderheden plaats. Als deze situatie zich voordoet dan wordt er bewust gekeken welke kinderen er deze dag zijn en in welke groep de kinderen worden opgevangen.
- Voor de groep geldt dat er 3 leidsters door de dag heen aanwezig zijn op de groep. Een groep bestaat uit 12 kinderen, waarvan max. 8 baby's;
- Er wordt door de leidsters duidelijk aangegeven wanneer extra ondersteuning van belang is, het belang van de kinderen staat bij ons voorop;
- De leidsters werken afwisselend een 'vroeg' of 'late' dienst. Dagelijks starten er min. twee leidsters om 07.00 uur en sluiten er twee leidsters om 19.00;
- De 'vroeg' dienst leidster start om 07.00 uur en werkt tot 16.30 uur.
- Eén leidster start om 08.15 uur en werkt tot 17.45 uur.
- We hebben ook nog een 'late' dienst, deze dienst is van 09.30 uur tot 19.00 uur.

Protocollen

Op het kinderdagverblijf werken we met protocollen. Deze protocollen zijn opgesteld naar aanleiding van het werken in de praktijk, besproken in het team en de oudercommissie en worden 1 keer per jaar geëvalueerd. Als in de praktijk blijkt dat bepaalde zaken niet werkbaar zijn of aangepast moeten worden, dan worden deze in het protocol veranderd. Leidsters worden geacht zich aan de protocollen te houden.

1.7 CONTACTEN MET OUDERS

In de visie van het kinderdagverblijf heeft de ouder de rol van klant. Eigenlijk zijn er twee groepen klanten: kinderen en ouders. Zij zijn afnemer van het product dat het kinderdagverblijf aanbiedt namelijk: professionele, verantwoorde kinderopvang. Het is van belang dat de ouder de gelegenheid krijgt om zijn wensen met betrekking tot het verzorgen van het kind over te dragen aan de leidster en dat de leidster de gelegenheid krijgt om de ouder te informeren over de tijd die het kind op het kinderdagverblijf heeft doorgebracht.

Het doel is om de thuissituatie en de kinderdagverblijfsituatie voor het kind zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen.

De ouder is de deskundige voor wat betreft zijn eigen kind en mag ten aanzien van de wijze van opvang verwachten dat de leidster serieus ingaat op zijn verzoeken en zich flexibel opstelt (binnen bepaalde grenzen). Indien het in het belang van andere kinderen en het belang van de groep betreft, dan is de leidster de deskundige, vanuit haar ervaring en opleiding.

Als deze belangen met elkaar in botsing komen en de ouder een klacht heeft, dan moet de leidster dat signaal opvangen en op korte termijn (in overleg met de leidinggevende) actie ondernemen om tot een oplossing te komen.

Het is denkbaar dat een ouder wensen heeft ten aanzien van de verzorging of omgang met het kind die niet tot de dagelijkse discipline van het kinderdagverblijf behoort. Bij dergelijke verzoeken dient de leidster/ leidinggevende het belang van het individuele kind en het belang van de groep/ organisatie zorgvuldig tegen elkaar af te wegen. Een leidster zal het advies niet altijd op kunnen volgen: een leidster mag het kind bijv. geen tik geven, ook niet op advies van de ouder.

De primaire opvoedtaak ligt bij ouders. Toch is er een gedeeltelijke opvoedverantwoordelijkheid, omdat kinderen een groot deel van de dag en de week op de opvang doorbrengen. Goed contact met ouders is heel belangrijk om het gedrag van een kind goed te kunnen begrijpen, maar ook om op één lijn te komen waar het gaat om de opvoeding. Verschillen tussen thuis en de opvang zullen meestal wel zijn, maar samenwerking is van groot belang. Omdat wij het belangrijk vinden om de samenwerking met ouders zo soepel en makkelijk mogelijk te laten verlopen, maken wij gebruik van de moderne communicatiemiddelen. Wij hebben een Kindervilla app en zetten dit regelmatig in om ouders op de hoogte brengen van de ontwikkelingen op de groepen en binnen de organisatie. Daarnaast horen wij ook graag van ouders terug van wat hun behoeften en wensen zijn.

Jaarlijks bieden wij enkele ouderactiviteiten aan, aan ouders om ouders op de hoogte te brengen van ontwikkelingen, maar ook om informatie te geven over een specifiek onderwerp, mogelijke opvoedingsondersteuning en/of ouder-kindactiviteiten.

Op onze locatie bieden wij de volgende ouderactiviteiten aan:

- Ouderportaal Konnect: Via het ouderportaal wordt naast de mondelinge overdracht ook een schriftelijke overdracht geregeld. Zo worden er verhaaltjes geschreven in een digitaal schriftje en regelmatig foto's verstuurd naar ouders. Op die manier ontstaat een digitaal herinneringsboekje
- Ouderavonden: Eens per jaar wordt een ouderavond georganiseerd. Afhankelijk van de behoefte van de ouders wordt een onderwerp gekozen voor deze avond. Het kiezen van een onderwerp gaat in overleg met de oudercommissie;
- Jaarlijkse feesten of thema afsluitingen: Bij deze feesten en afsluitingen worden de ouders ook uitgenodigd. Op die manier ontstaan er ongedwongen momenten waarbij de ouders wat langer dan normaal op de opvang zijn en op die manier meer betrokken raken;

- Oudergesprekken: eens per jaar worden er oudergesprekken gehouden, waarin de ontwikkeling van het kind besproken wordt.

Privacy

Allereerst zullen ouders verzekerd zijn van het feit dat er zorgvuldig omgegaan wordt met persoonlijke gegevens. Het kinderdagverblijf registreert een aantal gegevens van het kind die van belang zijn voor een goede opvang of die vereist worden door de GGD.

Deze gegevens worden door de ouders ingevuld op het inschrijfformulier. Hierbij gaat het om informatie als: inentingen, telefonische bereikbaarheid, allergieën etc.

Ook vullen ouders een oudercontract in waar de gemaakte afspraken in staan wat betreft de opvang van hun kind. Indien van toepassing wordt de ouders gevraagd op het contract in te vullen dat zij wensen dat de baby te slapen wordt gelegd in buikligging. Zowel observatieverslagen als oudercontracten worden opgeborgen. Voorts zullen groepsleidsters voorzichtig omgaan met informatie over kinderen in hun contacten met andere ouders. Het kinderdagverblijf werkt volgens de huidige VGA normering.

Plaatsingsbeleid

Bij het inschrijven wordt gekeken naar de inschrijfdatum, in principe wordt op deze datum ingepland. Kunnen we een kindje niet plaatsen op de dagen die de ouders hebben aangevraagd, dan proberen we een alternatief aan te bieden.

Het minimale aantal dagdelen dat kinderen geplaatst worden is twee dagdelen per week. Bij plaatsing wordt gekeken in welke groep er plaats is en met eventuele voorkeur voor een groep wordt indien mogelijk, rekening gehouden. Bij de geboorte van het tweede (derde of vierde) kind van de ouders waarvan reeds een kind geplaatst is, hebben de ouders van deze kinderen voorrang. Dat wil niet altijd zeggen dat er direct plaats is. Bij het plaatsen van broertjes en zusjes wordt er in overleg met de ouders en het kinderdagverblijf gekeken of deze bij elkaar in de groep komen of juist apart.

Extra dag afnemen

Wanneer incidenteel een extra dag(deel) wordt afgenomen, is het streven om op het kinderdagverblijf kinderen in hun eigen stamgroep op te vangen. Wanneer dit niet mogelijk is, wordt de keuze aan ouders voorgelegd opvang aan te bieden op een andere groep. Wanneer er structureel een extra dag(deel) wordt afgenomen is het streven om de kinderen in hun eigen stamgroep op te vangen. Wanneer dit niet het geval is, wordt voor het ingaan van het extra dagdeel met ouders schriftelijk vastgelegd hoe lang het kind op twee stamgroepen wordt opgevangen en wanneer het op één vaste stamgroep wordt opgevangen. Bij het afnemen van een extra (dag)deel wordt altijd rekening gehouden met het leidster- kind ratio.

Ruilen van opvangdagen

Wanneer minimaal 24 uur van tevoren doorgegeven wordt aan de administratie dat een kind niet op een vaste opvang dag aanwezig zal zijn, bieden wij de mogelijkheid tot ruilen van die opvang dag naar een andere dag. Voorwaarde is dat deze geruild kan worden in een termijn van twee weken voor of twee weken na de te missen opvang, mits er plek vrij is op de stamgroep op de gewenste ruildatum. Als op de vaste stamgroep geen plek is en wel op

een andere stamgroep, moeten ouders eerst per e-mail toestemming geven voordat een kind op een andere stamgroep kan worden geplaatst. Opvang afgemeld binnen 24 uur voor aanvang van de opvangdag kan niet geruild worden.

Kennismakingsgesprek en rondleiding

De eerste kennismaking met het kinderdagverblijf is meestal per telefoon of per email. Er wordt een afspraak gemaakt met de (aanstaande) ouders op de geplande “kijkdagen” De “Kijkdagen zullen iedere maand plaatsvinden. Bij de rondleiding kunnen de ouders het kinderdagverblijf uitgebreid bekijken, krijgen zij alle informatie over de organisatie van het kinderdagverblijf en kunnen zij vragen stellen. Men kan zich per inschrijfformulier inschrijven.

Intakegesprek

Omdat er vaak tussen kennismaking en plaatsing een lange periode zit, wordt er tenminste 3 weken voor plaatsing van het kind met de ouders een afspraak gemaakt. Er wordt dan kennis gemaakt met de groepsleidsters van de desbetreffende groep en er worden afspraken gemaakt over het wennen, deze worden vastgelegd in het wenschema. Verder worden bijzonderheden besproken over: slapen, eten bijzonderheden etc.

De leidster waar het kind op de groep komt neemt het intakegesprek bij de ouders thuis af. Dit heeft als voordeel om te kijken in welke woon-leeftomgeving het kind zich bevindt.

Dagelijkse contacten

De dagelijkse contacten tussen ouders en leidsters zijn van groot belang, zowel bij binnenkomst als aan het eind van de dag. De leidster vertelt wat de activiteiten van die dag waren, hoe het kind het vond, met wie het heeft gespeeld en ook de verdrietige momenten worden verteld. Een goede communicatie tussen ouder en leidster zorgt er ook voor dat de aansluiting met thuis en het kinderdagverblijf optimaal is en blijft. Zo kan het wel eens gebeuren dat ouders even op hun beurt moeten wachten omdat de leidsters nog in gesprek zijn met een andere ouder. Het is de taak van de groepsleidster dit in de gaten te houden en de aandacht evenredig over de ouders te verdelen.

Als er de ene dag wat minder aandacht is voor een ouder, kan er een volgende dag weer wat meer aandacht aan deze ouder besteed worden.

Konnect

Bij het plaatsingsgesprek zal de ouder ook kennis maken met Konnect. Dit is een systeem waar de Kindervilla Wereld Heemstede mee werkt waarbij de medewerkers via een tablet de ouders op de hoogte brengen van de dagelijkse bezigheden van het kind. Ook het delen van foto's is hierin mogelijk. Ouders kunnen via een app een dagrapport krijgen van hun kind en foto's zien en eventuele bijzonderheden. Zo blijven ouders op de hoogte wat er gebeurt op het kinderdagverblijf.

Het plakboek

Op ons kinderdagverblijf worden de kleine en grote “kunstwerken” die de kinderen tijdens de activiteiten maken verzameld en in een plakboek of afscheidskaart gemaakt. Tijdens de jaarlijkse ouderavonden kunnen de ouders het plakboek bekijken (natuurlijk ook op andere momenten). Bij het afscheidsfeestje als het kind vier jaar wordt, krijgen de ouders het

plakboek mee, leuk voor later!

Natuurlijk gaan er ook regelmatig knutselwerkjes mee naar huis toe. Ouders krijgen maandelijks een knutselwerkje mee naar huis om thuis met hun kinderen te maken. Een creatief leidster bereidt dit 4 x per jaar voor.

Observatie

Leidsters observeren en signaleren de hele dag door, ze kijken naar de kinderen en volgen zo hun ontwikkeling. Bij de overdracht aan ouders geven zij informatie door over de kinderen. Er vinden op het kinderdagverblijf geregeld gesprekken plaats met ouders over de ontwikkeling van zijn/ haar kind.

Als de leidsters van een groep signaleren dat de ontwikkeling, welzijn en/ of het gedrag van de kinderen niet geheel volgens “schema” verloopt kunnen zij zelf ook besluiten om een gesprek met ouders aan te vragen.

Mededelingenbord

Op de hal bij de entree hangt een bord waar informatie te vinden is over eten en slapen. Dit bord is geen vervanging van het gesprek met de leidster en ouder aan het eind aan de dag, maar dient als een geheugensteuntje en een kort overzicht. Ook hangt er een mededelingenbord in de entree. Het is belangrijk om als ouder hier regelmatig op te kijken voor informatie over vakanties, beleidszaken, oudercommissie etc. In de personeelsruimte hangt het mededelingenbord voor het team.

Nieuwsbrief

Elk kwartaal (of vaker indien nodig) verschijnt er een nieuwsbrief van het kinderdagverblijf. Deze nieuwsbrief bevat een aantal vaste rubrieken aangevuld met actuele zaken. Er zijn een aantal vaste onderwerpen zoals: wie zijn er nieuw, veranderingen binnen het team en het voorstellen van nieuwe leidsters. Via dit medium kan het team het geheugen van de ouders opfrissen met betrekking tot bepaalde afspraken!

Ouderavonden

Het streven van De Kindervilla Wereld is om twee maal per jaar een ouder/ thema avond te organiseren. De oudercommissie neemt de organisatie van een ouderavond op zich en elke groep heeft individueel een avond, waarin een videofilm van de kinderen wordt vertoond en er daarbij ook in de vorm van discussie of spel nog een verdere invulling van de avond zal zijn. Ook het belang van buitenspelen en natuur komen jaarlijks aan de orde.

Oudercommissie

Het kinderdagverblijf heeft een oudercommissie waarin uit elke groep één of meerdere ouders zijn vertegenwoordigd. De oudercommissie heeft een adviserende rol ten aanzien van de algemene organisatie van het kinderdagverblijf en draagt zelf zorg voor haar nieuwe leden. De oudercommissie kan adviseren over alle zaken die de inhoudelijke kinderopvang betreffen, zoals bijvoorbeeld het pedagogisch beleid. Bij opening van de locatie zijn er minder dan 50 kinderen. Het is daarom niet verplicht om een oudercommissie te hebben. Wij zullen dit vanaf de start wel proberen te stimuleren door de ouders actief hiervoor te

benaderen. We hebben een reglement opgesteld wat als richtlijn voor de oudercommissie dient.

Omdat wij van mening zijn dat goede medezeggenschap van belang is voor de kwaliteit van de kinderopvang. Daarom zullen wij zo lang we nog geen oudercommissie hebben, gebruikmaken van alternatieve ouderraadpleging. De vorm hangt af van het soort onderwerp. Wij zullen onder andere gebruik maken van de volgende middelen: koffieochtenden, ouderavonden, fora en het voorleggen van voorgenomen beleidswijzigingen via Konnekt.

Klachtenbehandeling

Het kan gebeuren dat er eens iets mis gaat in de communicatie tussen leidster en ouders of dat een ouder niet helemaal tevreden is over de opvang van het kind om wat voor reden dan ook. Ervan uitgaande dat een leidster op het kinderdagverblijf sociaalvaardig is, zal zij voldoende tact en invoelingsvermogen bezitten om de emoties (want het gaat om kinderen) niet onnodig te doen oplopen.

Een klacht ontstaat meestal wanneer communicatie moeizaam verloopt of zelfs helemaal stopt of omdat iemand te laat, niet of onjuist geïnformeerd is. Het behoort tot de taak van de organisatie om in een dergelijke situatie de communicatie weer op gang te brengen. Uitgangspunten hierbij zijn dat de klacht serieus genomen wordt en dat het probleem zo snel mogelijk verholpen wordt: het liefst door degene die in eerste instantie bij de klacht betrokken is. Zij is immers degene die het meest direct met ouder en kind te maken heeft.

De klacht wordt gemeld en gerapporteerd bij een van leidinggevendenden. Het kinderdagverblijf beschikt over een klachtenprotocol waarin de procedure voor leidsters beschreven staat en waarin aandacht formulieren aanwezig zijn die leidsters in kunnen vullen indien nodig. Wanneer een ouder een klacht heeft over de wijze waarop een leidster het kind bejegend of verzorgt, dient de ouder deze klacht in eerste instantie bij de leidster neer te leggen omdat zij degene is die bij machte zou moeten zijn om een oplossing aan te dragen. Wanneer de betrokken partijen samen niet tot overeenstemming kunnen komen, dan kunnen de leidster en/ of ouder zich wenden tot een van de assistent leidinggevendenden, omdat zij verantwoordelijk is voor de kwaliteit van de geboden opvang.

Over het algemeen is interventie van de leidinggevende voldoende om de communicatie weer op gang te brengen en wordt het probleem naar tevredenheid van betrokken partijen opgelost. Desalniettemin zou het voor kunnen komen dat een ouder een klankbord nodig heeft voor een bepaald probleem. In dat geval kan de ouder zich met zijn klacht richten tot de directeur en een voor het kinderdagverblijf ingestelde Geschillencommissie (ter inzage ligt het klachtenprotocol). Ook hierbij geldt dat het doel is om de communicatie weer zo snel mogelijk op gang te brengen. Na afloop van elk kalenderjaar wordt een jaarverslag gemaakt van alle ingediende klachten.

DEEL 2 PRAKTIJK

2.1 ALGEMEEN

Ons kinderdagverblijf biedt plaats aan 70 kinderen in de leeftijd vanaf 8 weken tot 4 jaar.

Vanaf september 2019 heeft ons kinderdagverblijf vijf stamgroepen:

Op de begane grond van ons gebouw zijn drie groepen aanwezig:

- Twee horizontale groepen voor kinderen van 0 tot 2 jaar, waarvan één groep met maximaal 12 kinderen en één groep met maximaal 13 kinderen per dag;
- Eén verticale groep voor kinderen van 0 tot 4 jaar. Deze groep is voor de kinderen met een flexcontract en bestaat uit maximaal 13 kinderen per dag.

Op de eerste etage van ons gebouw bevinden zich twee groepen:

- Twee horizontale peutergroepen voor kinderen van 2 tot 4 jaar. Beide groepen hebben een maximale grootte van 16 kinderen per dag.

Voor de babygroepen hebben we vier vaste leidsters die verdeeld over de week op de groepen aanwezig zijn. Elke groep heeft een aantal vaste leidsters. Hiernaast is er eventueel extra hulp in de vorm van stagiaires (afhankelijk van het aanbod van de opleidingen).

Er is op het kinderdagverblijf één leidinggevende. Ze houdt zich bezig met plaatsingen, roosters, ziekte- en personeelsbeleid.

2.2 DE GROEPSINDELING

Bij het kinderdagverblijf hebben wij gekozen voor horizontale groepen. Bij deze groepsindeling is het van belang dat er regelmatig activiteiten gepland worden die leeftijdsafhankelijk zijn. Vanaf 1 mei 2019 worden deze groepen mogelijk ook samengesteld als verticale groepen. Het betreft een overgangssituatie welke naar verwachting tot oktober 2019 zal duren. Ons uitgangspunt is altijd een horizontale groep, maar als de groepsamenstelling dit niet toestaat, zullen we overgaan tot een verticale groep.

In de maanden juli en augustus 2019 zullen wij alleen met verticale groepen werken.

Er zijn 2 horizontale stamgroepen: Het Ooievaarsnest (0-2 jaar) en De Molshoop (2-4 jaar).

De kinderen van beide groepen zijn door de overgangssituatie ingedeeld bij beide stamgroepen, zodat zij kunnen worden samengevoegd als de BKR dit vereist. De ouders van de kinderen zijn hiervan op de hoogte gesteld en hebben hiervoor toestemming gegeven.

2.2.1 Vaste gezichtencriterium

Vaste leidsters bieden sociaal-emotionele veiligheid aan kinderen. Wanneer een leidster een kind goed kent, weet ze hoe het kind zich ontwikkelt, wat een kind prettig en leuk vindt, wat een kind spanning oplevert en waar een kind behoefte aan heeft. Daarom streven we naar een vaste personeelsbezetting voor alle kinderen. In de wetgeving is daarnaast vastgelegd dat een vast gezicht op de opvang een verplicht criterium is (kinderen met een flexplaats zijn hiervan uitgezonderd).

Voor de kinderen tot 2 jaar wijzen we vier vaste gezichten toe. Dit wordt vastgelegd bij de persoonsgegevens en via het ouderportaal aan de ouders meegedeeld. Als een kind aanwezig is, werkt er altijd tenminste één vast gezicht van het kind op de groep. De vaste

gezichten worden bepaald per kind en niet op groepsniveau. Er kunnen dus meer leidsters, al dan niet structureel, op de groep werken.

Het toekennen van de vaste gezichten vindt plaats bij de start van de opvang. Het kan om verschillende redenen (vanuit de ouder of vanuit de organisatie) wenselijk of nodig zijn om nieuwe vaste gezichten toe te wijzen. Dit gebeurt in overleg tussen ouders en leidsters, eventueel met ondersteuning vanuit de leidinggevenden. Bij overmachtssituaties zoals ziekte, verlof, vakantie, kan het incidenteel voorkomen dat we niet kunnen voldoen aan het vaste-gezichten criterium. Wanneer bijvoorbeeld 1 van de vaste gezichten van een baby ziek is, kunnen we het andere vaste gezicht niet verplichten de volledige werkweek aanwezig te zijn en ook de dagen van haar collega over te nemen. Vanzelfsprekend doen we ook dan ons best om zoveel mogelijk de andere vaste teamleden in te zetten, die voor de kinderen ook bekend zijn.

2.3 GROEPSINRICHTING

Het gebouw en de groepen zijn zodanig ingericht dat het een overzichtelijk geheel is, wat de kinderen een gevoel van veiligheid, vertrouwdheid en rust geeft. Er zijn verschillende manieren die een leefklimaat voor kinderen veilig en sfeervol maken. Bijvoorbeeld door gebruik van kleuren en verschillende materialen. De leidsters geven aan de inrichting van de groepen zelf invulling. Er wordt een opstelling gekozen waardoor er verschillende speelplekken (bijv. een poppenhoek) ontstaan, belangrijk is dat er balans in de groep bestaat. Door hoekjes te creëren in de groep krijgen kinderen de mogelijkheid zich te ontplooien, onder andere op het gebied van fantasie.

De brandweer en GGD vereisen dat de ruimte veilig is voor alle leeftijden. Leidsters kijken bewust naar de groep en de indeling ervan, de speelruimte moet er voor de kinderen aantrekkelijk en geordend uitzien. Zij zullen ook kinderen stimuleren gebruik te maken van de gehele ruimte. Dit kan zorgen voor rust in de groep en kan nieuwe uitdagingen bieden. In het kinderdagverblijf zijn vele deuren aanwezig. Een vaste regel is dat deze gesloten zijn en leidsters wijzen elkaar en ouders erop.

2.3.1 Samenvoegen en ruimtegebruik

Het kan voorkomen dat op bepaalde dagen de bezetting lager is in één of meer groepen. Bijvoorbeeld op woensdag en vrijdag en tijdens vakanties. Dan kunnen groepen worden samengevoegd of één PM'er kan alleen op een "halve" groep werken. Er is altijd minimaal één vaste PM'er aanwezig zodat de situatie vertrouwd blijft voor de kinderen. De groepen worden in dat geval per cluster samengevoegd. De groepen starten elke dag tussen 07.00 en 07.30 uur gezamenlijk in één groepsruimte. Het samenvoegen van twee stamgroepen is toegestaan als er wordt voldaan aan alle voorwaarden:

- de samengevoegde groep bestaat uit maximaal 12 kinderen tot één jaar OF uit maximaal 16 kinderen van 0 tot 4 jaar (waarvan maximaal 8 kinderen tot 1 jaar);
- elk kind maakt gebruik van maximaal twee stamgroepen/stamgroepsruimtes per week;

- de BKR moet kloppen;
  - het aantal m2 van de groepsruimte moet voldoen;
  - het samenvoegen moet structureel zijn, bijvoorbeeld als er per groep een lage bezetting is, of tijdens vakanties;
- ouders en kinderen moeten van te voren weten hoe, waar en wanneer er wordt samengevoegd;
- 2^e stamgroep staat in Konnect.
- Andere redenen om samen te voegen kunnen zijn: ziekte van een medewerker, onderbezetting, roosterwijzigingen.

2.4 DE GROEPEN

In de groepen staat het verzorgen centraal.

De baby's

Er staat 1 gecertificeerde box in iedere groep en er wordt gebruik gemaakt van wipstoeltjes. Verder is er speelgoed wat geschikt is voor de allerjongste en ook voor de grotere baby's is er gevarieerd speelgoed aanwezig. In de groep staat een tafel met daarbij kinderstoelen die voorzien zijn van tuigjes zodat kinderen veilig kunnen zitten. Elke groep heeft twee aparte slaapkamers, één voor de baby's en één voor de peuters. In de slaapkamers staan dubbele bedden waarin de kinderen kunnen slapen. De groepen hebben een eigen koelkast en magnetron waar ze gebruik van maken voor het bereiden van voedsel en flessen. Ook maken zij gebruik van de gezamenlijke keuken.

De groepen zijn wat betreft het indelen van de ruimte aangepast aan de leeftijd van de kinderen. Door het creëren van hoekjes kunnen kinderen zich ontplooien op diverse gebieden. In de groepen staat een tafel waaraan de kinderen diverse keren per dag zitten, tijdens het eten, tijdens gezamenlijke activiteiten maar ook wanneer zij zelfstandig spelen als daar behoefte aan is.

De gang is voor gezamenlijk gebruik, hier zijn regels voor opgesteld om de ruimte leefbaar te houden. In de slaapkamer staan bedden die aan de laatste normeringen voldoen en dus veilig zijn voor de kinderen.

De buitenspeelruimte is verdeeld in twee gedeeltes, een deel voor baby's en peuters (105 m2) en één voor de BSO-kinderen (245 m2). Er is een baby-peutertuin en een gedeelte dat wordt gebruikt door de BSO kinderen. Het gedeelte voor de BSO kinderen kan ook gebruikt worden door de peuters. De tuin heeft diverse elementen die het voor de kinderen aantrekkelijk maken om erin te spelen. De tuin is ecologisch aangelegd. Dit houdt in dat flora en fauna hier volop aanwezig zijn. De beplanting is veilig voor de kinderen en wordt regelmatig door een tuinman onderhouden. Om in de zomer een goede beschutting te geven aan de zon, zijn er veel grote bomen op het buitenterrein. Ook maken we gebruik van natuurlijke schaduwplekken en parasols. Ook is er de mogelijkheid om te spelen met water. De tuin en het bijbehorende speelgoed is uitermate geschikt voor de ontwikkeling van de grove motoriek, er is voldoende ruimte voor de kinderen om te rennen en als de gelegenheid en het weer het toelaten, zullen de leidsters naar buiten gaan met de kinderen.

2.5 Dagindeling

2.5.1 Planmatig werken

De pedagogisch medewerker draagt zorg voor een helder en geordend dagritme. Daarmee wordt duidelijk gemaakt welke gebeurtenissen en rituelen op een dag plaatsvinden. Het is belangrijk dat de dag een vast patroon heeft en dat de kinderen weten hoe de dag verloopt. In een dagritme zitten de vaste (dagelijks terugkerende) elementen verwerkt, naast de gebeurtenissen die meer incidenteel plaatsvinden.

De pedagogisch medewerker houdt binnen het dagritme rekening met de ontwikkelingsopgaven en -behoeften van de kinderen. De pedagogisch medewerker zorgt voor een overzicht en een goede informatieoverdracht van de activiteiten. Te denken valt aan foto's en het schrijven van schriftjes in Konnect.

In een dagritme zijn de volgende elementen verwerkt:

- Spelinloop, de groepsruimte is overzichtelijk. Er ligt speelgoed klaar voor de kinderen die binnenkomen;
- Tussendoortje: er wordt tijd ingeruimd om gezamenlijk met alle kinderen of een aantal kinderen wat te eten en te drinken;
- Groepsactiviteit: een dagelijks terugkerend ritueel met peuters en eventueel dreumesen (alleen wanneer zij er aan toe zijn);
- Spel en beweging: in de grote groep of in kleine groepjes. De Piramide-activiteiten maken hier ook onderdeel van uit.

2.5.2 Eten

Er wordt in de basisgroep gezamenlijk gegeten.

De eetmomenten zijn:

- Tussen 07.00 en 08.00 uur ontbijt met brood en melk
- Om 09.30 uur wordt een cracker of rijstwafel gegeten en wordt water of verdunde siroop gedronken
- Om 11.45 uur wordt een warme maaltijd gegeten
- Om 15.00 uur wordt aan tafel fruit gegeten en water gedronken
- Om 17.15 uur wordt een boterham gegeten en wordt er melk gedronken

2.5 HYGIËNE

Op het kinderdagverblijf houden we ons wat betreft hygiëne, aan een aantal regels. De regels staan ook vermeld in het hygiëneprotocol wat gehanteerd wordt op het kinderdagverblijf:

- Handen wassen na het verschonen van elk kind en na zelf gebruik gemaakt te hebben van de wc;
- Wanneer leidsters zelf een besmettelijke ziekte hebben mogen zij niet komen werken;
- De tafels en stoelen worden na elke maaltijd schoongemaakt met een schone vaatdoek en een schoonmaakmiddel. In het beleidsplan Veiligheid & Gezondheid staat dit onderwerp uitgebreid beschreven;

- Iedere handdoek gaat aan het einde van de ochtend en aan het einde van de dag in de was;
- Elk kind wordt minimaal drie maal per dag verschoond of vaker als dit nodig is ;
- De handen van de kinderen worden gewassen voor en na de maaltijd;
- Bij het schoonmaken van gezicht en handen heeft ieder kind een eigen washandje;
- Wanneer een kind hangerig is of warm aanvoelt, wordt de temperatuur opgemeten en worden de ouders indien noodzakelijk gewaarschuwd;
- Als er twijfel bestaat over de gesteldheid van een kind, wordt er met de ouders hierover overlegd;
- Wanneer er een besmettelijke ziekte heerst of een kind uitslag, pukkeltjes o.i.d. heeft, worden altijd de ouders en één van de drie plaatsvervangend hoofdleidsters ingelicht en kan er contact opgenomen worden met GGD;
- Een vieze neus of gezicht wordt direct schoongeveegd;
- Als een kind gevallen is, wordt er jodium op een schaafwondje gedaan, Arniflor zalf op een buil etc;
- Spenen voor de flessen worden met vaste regelmaat uitgekookt;
- De poedermelk voor flesvoeding wordt bereid met gekookt water;
- Groepsleidsters wassen hun handen na het verschonen en voor het maken van de voeding;
- De fopspenen van de baby 's worden met vaste regelmaat uitgekookt als deze op het kinderdagverblijf;
- Elke dag wordt de vloer geveegd en gedweild;
- Volgens schema worden de dekbedjes en lakentjes op vaste dagen verschoond;
- Leidsters maken vaak gebruik van binnen-schoenen, de leidsters letten zelf op dat deze schoon zijn. De leidsters maken zelf geen gebruik van overschoenen, aangezien dit voor langere tijd niet veilig is om op te lopen (gevaar voor uitglijden of struikelen);
- Personeel draagt iedere dag schone kleding. Bedrijfskleding (bovenkleding) wordt door de directie verstrekt.

2.6 VEILIGHEID

Ook wat betreft de veiligheid houden we ons op het kinderdagverblijf aan een aantal regels. Er zijn op het kinderdagverblijf een aantal pedagogisch medewerkers aanwezig met een BHV-diploma. Elk jaar krijgen de leidsters een EHBO-cursus speciaal gericht op kinderen.

- We hebben een door de brandweer goedgekeurd ontruimingsplan;
- Het kinderdagverblijf wordt jaarlijks gekeurd door de brandweer;
- Brandslangen zijn overal aanwezig en er is een onderhoudscontract voor de blusapparaten. De vluchtwegen zijn aangegeven d.m.v. lichtbordjes;
- In het kinderdagverblijf hangen plattegronden die als hulpmiddel kunnen dienen bij een oefening of echte ontruiming;
- Met de leidsters en kinderen wordt jaarlijks een ontruimingsoefening gedaan, de ontruimingsoefening is onder toezicht van een medewerker van de brandweer. Als de brandoefening wordt gehouden, dan is de werkwijze hiervan zo aangepast dat er voor de kinderen geen reden tot paniek is;

- Kinderen worden nooit meegegeven aan onbekende derden als wij niet door ouders op de hoogte zijn gesteld. Bij de intake wordt gevraagd wie de kinderen evt. mogen ophalen. Op de dag zelf melden ouders als er iemand anders dan zichzelf het kind komen ophalen;
- Op de groepen wordt er gelet op veilig speelgoed, er zijn geen kleine onderdelen voor de allerkleinsten binnen handbereik. Er zijn geen scherpe hoeken aanwezig en de verwarmingen zijn beschermd. De deuren bevatten vingerstrippen en vertragende deurdrangers.

2.7 WENNEN

Om een basis te leggen voor een vertrouwensrelatie tussen ouders / kinderen en kinderdagverblijf is een wenperiode ingesteld. Uiteraard is dit met name voor het betreffende kind van belang, hoewel onze ervaring is dat bij veel jonge baby's het juist ook de ouders zijn die moeten wennen. Hiervoor wordt een wenprotocol opgesteld dat door de leidsters wordt gehanteerd.

Het doel van de wenperiode is:

- Het kind raakt vertrouwd met de nieuwe omgeving, de groepsruimte, het kinderdagverblijf, de leidsters, de groepsgenootjes etc;
- De ouders raken vertrouwd met de nieuwe situatie en kunnen een vertrouwensrelatie met de leidsters ontwikkelen;
- Zaken zoals voedingsschema 's, slaapritmen en omgang met het kind, thuis en op het kinderdagverblijf worden op elkaar afgestemd.

Het wennen betekent in feite: oefenen, zodat het kind op den duur voldoende vertrouwen heeft om te kunnen functioneren in de groep. Hiervoor is het vertrouwen van de ouders in de leidsters en het kinderdagverblijf noodzakelijk. Dit vertrouwen wordt opgebouwd door samenwerking en overleg. Bij het wennen verwachten wij van de ouders dat zij 'stand-by' zijn, zodat wij ze altijd kunnen bereiken. Via de rondleiding en tijdens het intakegesprek worden de ouders op de hoogte gesteld van de wenperiode en het belang daarvan. Bij de intake met de leidsters van de groep wordt het wenschema besproken en kunnen ouders aangeven welk dagritme zij hanteren. Met het wenschema wordt flexibel omgegaan. In onderling overleg kan het aangepast worden (het schema wordt verlengd of enigszins verkort). De groepsleidster speelt een belangrijke rol bij het wennen van het kind. Zij observeert het kind, praat met de ouders en 'praat' met het kind. Kortom: kind en ouder moeten zich welkom voelen. Onderstaande technieken gelden eigenlijk vooral bij de oudere kinderen, bij de baby's kost het wennen minder moeite dan bij een groter kindje.

Technieken bij het wennen

Wat zijn de belangrijkste technieken bij het wennen van kinderen?

Een aantal voorbeelden:

- De leidster vertelt de kinderen van de groep dat er die dag een nieuw kind is en hoe het kind heet;
- De andere kinderen worden voorgesteld;

- Het kind wordt door de leidster geholpen met spelen (zij gaat bijvoorbeeld naast het kind zitten spelen);
- Een duidelijke dag structuur aanbieden: alles gaat iedere dag op dezelfde wijze;
- Het kind steeds vertellen wat er gaat gebeuren die dag: “we gaan nu wat drinken”, “we gaan nu van tafel”, “je krijgt nu een schone luier” etc. Kinderen voelen zich veiliger als ze weten wat er gaat gebeuren;
- Eerst in de speelruimte wennen en dan pas naar andere ruimtes zoals de gang of naar buiten;
- Als een kind naar mama en papa vraagt, vertellen de leidsters dat de ouders hem/haar straks weer komen halen en dat de ouders altijd weer terug komen;
- Wat kun je doen als leidster om ouders te helpen bij het wennen van hun kind?
- Tijd vrij maken voor ouders om het dagritme te bespreken van het kind;
- Ouders kunnen altijd langer blijven, bijv. tot het sap drinken. Wel belangrijk is dat er uiteindelijk afscheid genomen wordt;
- Helpen bij het afscheid nemen van het kind door het kind van de ouder over te nemen en met het kind te gaan zwaaien, de ouder nooit ‘stiekem’ laten weggaan;
- Erop letten wanneer ouders zelf weg willen;
- Aanbieden dat ouders altijd kunnen bellen om te vragen hoe het gaat met hun kind;
- Dagelijks contact houden over hoe het nu gaat met het kind, door middel van Konnect, en de mondelinge overdracht aan het begin en einde van de dag.
- Aan ouders tips vragen om het wennen van hun kind te vergemakkelijken;
- Een aantal praktische zaken zijn nog: met de ouders bekijken of alle telefoonnummers genoteerd zijn. Na verloop van tijd is het ook belangrijk dat de groepsleidsters vragen of de ouders tevreden zijn met de gang van zaken bij het wennen.

Kinderen die moeite hebben met wennen

Als een kind gaat huilen bij het afscheid nemen of gedurende de wenperiode is het belangrijk het kind te troosten, af te leiden en te betrekken bij de andere kinderen in de groep. Vaak vinden ouders het niet leuk als hun kind moeite heeft met het wennen. Maar als een kind huilt als de ouders weggaan, betekent dit dat het kind moeite heeft met afscheid nemen. Het wil niet zeggen dat het kind het niet naar zijn zin heeft. De uitspraak “Als u weg bent, is het zo over” klopt bijna altijd. Als een kind echt niet te troosten of af te leiden is, kan er via telefonisch overleg met ouders worden besproken of zij het kind eerder op komen halen.

Factoren die het wennen wat moeilijker kunnen maken zijn:

- Het temperament van het kind;
- Ouders laten hun kind soms moeilijk los en dit voelt het kind aan. Het is belangrijk hier begrip voor te hebben. Wel moet er duidelijk afscheid genomen worden. Leidsters moeten de ouders ook uitleggen waarom het voor het kind belangrijk is duidelijk afscheid te nemen;

- Bedrijven/ werkgevers houden niet altijd rekening met een wenperiode, dus is het voor ouders soms moeilijk om vrij te nemen. Het is van belang als leidster enigszins flexibel hierin te zijn en als het goed gaat met het kind samen met de ouders het wenschema aan te passen of naar andere oplossingen te zoeken;
- Wat kun je doen als leidster om angstige kinderen te helpen?
- Vlakkbij blijven;
- Lichamelijk contact zoeken, maar ook proberen op afstand contact te hebben;
- Vertrouwen winnen.

Het belang van het kind gaat hier vóór het belang van de ouder. Soms kan het bij het wennen in de groep juist prettig zijn even van de groep af te gaan (de slaapkamer, gang of keuken samen bekijken). Een kind komt dan even tot rust en heeft alle aandacht van de groepsleidster en het geeft tevens rust in de groep. Wanneer uit het gedrag van het kind valt op te maken dat het wennen niet gemakkelijk verloopt, wordt in overleg met de ouders de wenperiode verlengd.

Vrijwel alle kinderen wennen

Het wennen kan soms moeizaam verlopen, maar het blijkt vrij zelden een onoverkomelijk probleem te zijn. Vaak blijkt het met het kind van het ene op het andere moment weer goed te gaan. Wel kan het voorkomen dat een kind na een aantal weken een terugslag krijgt, omdat bijv. het nieuwe en spannende eraf is of het kind ziek is geweest. Het is goed om als groepsleidster rekening te houden met een kleine terugslag.

Wennen van babygroep naar peutergroep

Kinderen die van de babygroep naar de peutergroep overgaan, gaan ook wennen op de nieuwe groep. De mentor van de babygroep stemt dit af met de mentor van de stamgroep van de peutergroep waar het kind naar zal overgaan. Daarbij wordt rekening gehouden met het kindaanal van de peutergroep. Beide wenmomenten zijn een aantal uur en vinden plaats na het kringmoment. Tijdens het eerste wenmoment, dat een paar uur duurt, zal het kind op de groep komen spelen en een tussendoortje eten. Het tweede wenmoment is iets langer. Het kind zal dan naast het spelen ook gaan lunchen en slapen bij de peutergroep.

2.8 DE HORIZONTALE GROEP

Natuurlijk geldt dit pedagogisch beleidsplan zowel voor de baby - als voor de peuters, toch is het belangrijk een apart hoofdstuk aan de baby's te wijden, omdat er specifieke babyonderwerpen zijn zoals: het eigen ritme van baby's, een perfecte planning en huilende baby's.

Een pasgeboren baby is totaal afhankelijk van anderen, maar binnen vier jaar groeit de baby uit tot een kind met een grote mate van zelfstandigheid. Op welke wijze en in welk tempo, verschilt per kind. Elk kind heeft zijn eigen capaciteiten, intelligentie en temperament. Daarnaast spelen ook de mensen waarmee de baby te maken krijgt een belangrijke rol in de manier waarop een baby zich kan ontplooien. De leidster kan deze ontwikkeling positief beïnvloeden. De leidsters zorgen voor variatie in prikkels en weten de hoeveelheid prikkels te doseren.

Baby's worden regelmatig in de (grond)box of op een speelkleed gelegd (afwisseling is belangrijk), zowel op de rug als de buik, om de spieren in rug en hoofd te ontwikkelen en om veilig te kunnen omrollen. Baby's kunnen ook in een wipstoeltje of in de schommelwieg liggen, maar niet te lang op één plaats.

De stem, de ogen en het gezicht van de leidster spelen een belangrijke rol bij de taalverwerving. De leidster zal tijdens de verzorgende taken naar het kind kijken en met het kind praten. Door te reageren op de baby en de baby op de leidster te laten reageren wordt het kind gestimuleerd tot communicatie. Praten tegen het kind en benoemen wat het kind ziet en doet, is bevorderend voor de taalontwikkeling. De leidster zal geluiden die het kind maakt nabootsen, maar niet alleen babytaal spreken. Het kind zal klanken herkennen door de gesproken taal en vooral de liedjes van de leidsters. Lichamelijk contact is een belangrijke behoefte voor de baby: knuffelen, aaien en wiegen is uitermate belangrijk voor zijn welzijn en ontwikkeling.

Behalve het feit dat het kind na verloop van tijd onderscheid zal gaan maken tussen bekenden en onbekenden en eventueel een eenkennigheidfase zal ondergaan, is duidelijk te merken dat de interesse voor de andere kinderen groeit. De baby's lachen en brabbelen naar elkaar. De leidster zal dit contact stimuleren door baby's in elkaars nabijheid te brengen (bijvoorbeeld door ze tegenover elkaar te zetten).

2.9 DE VERTICALE GROEP

Het pedagogisch beleidsplan voor de verticale groep loopt voor een groot deel parallel met die van een horizontale groep, omdat in een verticale groep kinderen in de leeftijd van 8 weken tot 4 jaar samen zijn tijdens de opvang. Voor de allerkleinste kinderen wordt gewerkt volgens de hierboven vermelde werkwijze. In de verticale groep leren oudere kinderen 'verantwoordelijk' te zijn voor de kleinere kinderen en hebben een voorbeeldfunctie voor hen. Jongere kinderen leren weer van de vaardigheden die oudere kinderen al hebben en leren daarvan. Omdat in een verticale groep kinderen van diverse leeftijden bij elkaar zitten, wordt een op een natuurlijke wijze een soort gezinssituatie nagebootst. Grotere worden door de pedagogisch medewerkers gestimuleerd in bijvoorbeeld de ontwikkeling van hun fijne motoriek, interesse in taal en rekenen, het leren van liedjes of rijmpjes etc. Het is belangrijk om ze te bevestigen in wat ze goed doen en wijzen op dingen die ze ook op een andere manier kunnen doen. In een verticale groep is dit uiteraard niet relevant voor baby's, maar wel van toepassing op grotere kinderen die al verder zijn in hun geestelijke en emotionele ontwikkeling. Pedagogisch medewerkers houden bij alle activiteiten rekening met de leeftijd, belangstelling en ontwikkeling van de kinderen in de verticale groep.

Werken volgens het eigen ritme van de baby

Bij de baby's is er geen strikte dagindeling mogelijk, omdat iedere baby zijn eigen ritme heeft en omdat de baby's onder te verdelen zijn in drie groeperingen;

- Kleine baby 's;
- Een middengroep;
- Grote baby 's

Kleine baby's slapen minstens 3 keer per dag en krijgen alleen flessenvoeding (soms ook fruit). De middengroep slaapt twee maal en eet fruit, brood en 's middags yoghurt. De grotere kinderen slapen één keer, zij eten ook fruit, brood en 's morgens een plakje ontbijtkoek. De leidster neemt het eet-, slaap-, en ontwikkelingsritme van elk individueel kind als uitgangspunt voor de verzorging en opvoeding binnen de groep.

De baby's krijgen eten als zij daar behoefte aan hebben en houden hun eigen slaapritme aan (mits de schema 's haalbaar zijn voor de leidsters). De leidsters reageren nauwlettend op de behoeften die de baby's hebben. Deze manier van werken vraagt een intensieve samenwerking met de ouders. Ouders wordt dan ook gevraagd om in het "Mijn KinderVilla boekje" alles wat van belang kan zijn op te schrijven, zoals hoe laat en hoe lang een kind heeft geslapen en hoeveel cc hij/ zij heeft gedronken.

Een perfecte planning

Om op een goede en prettige manier voor 8 baby's tegelijk te zorgen, is een perfecte planning nodig en veel overleg en samenwerking. Voedingsschema 's en slaapritmen staan allemaal genoteerd. Desalniettemin wordt met al deze zaken soepel omgegaan. Het basispatroon is er, maar met baby 's moet je flexibel zijn, er kunnen redenen zijn waarom je afwijkt van het vaste ritme. Voorbeeld: als een baby niet heeft geslapen of slecht heeft gedronken, dan moet dit op een ander moment opnieuw geprobeerd kunnen worden.

Activiteiten met de baby's

Het werk met baby's bestaat zeker niet alleen uit voeden en verzorgen. Tijdens het verzorgen kunnen er activiteiten ondernomen worden, zoals kiekeboe spelen tijdens het verschonen. Maar ook activiteiten als blokkentorens bouwen, met de duplo spelen, vingerverven of de eerste potloodkrassen, babygymnastiek, babymassage, boekjes lezen en naar buiten gaan zijn in de dagindeling opgenomen (zie verder: 'spel en creatieve activiteiten').

Contact opbouwen met de ouders

Er zijn veel nieuwe ouders die over van alles kunnen twijfelen, schuldgevoelens hebben en onzeker zijn. Als groepsleidster is het belangrijk de ouders te steunen en te adviseren, zonder betweterig te zijn. Er wordt met ouders gepraat tijdens de overdracht in de ochtend en in de avond. Rust en aandacht zijn belangrijke aspecten hierbij. Er zijn zoveel vragen: moet het wennen sneller of langzamer; luieruitslag of niet, veel of weinig kleren aan bij het slapen, nu al een fruithapje of niet, vroeger of later overgaan op brood of groente, dieet of niet, laat met kruipen of niet, overgang naar de peuters eerder of later? Een leidster zal proberen te adviseren, maar moet ook advies inwinnen als zij zelf onzeker is over een vraag van de ouder. Zij kijkt hierbij naar elk individueel geval en de ervaring met het kind op de groep.

Huilende baby's

Het meest indringende communicatiemiddel dat baby's hebben is huilen en dat is zeer effectief. Het kenmerk van een huilbaby is dat hij lange tijd achter elkaar (gedurende een periode van 24 uur gemiddeld 3 uur of langer huilt en dit 3 weken) huilt en ontroostbaar is. Sommige baby's huilen vooral 's nachts en andere baby's weer overdag. Soms kan er lichamelijk iets niet in orde zijn. Daarom is grondig onderzoek door de huisarts altijd belangrijk (darmkrampjes is een veel gehoorde oorzaak van huilen). Andere baby's huilen omdat ze snel geprikkeld zijn. Zij hebben moeite om alles wat er om hen heen gebeurt te verwerken.

Baby's kunnen ook een periode veel huilen omdat ze gefrustreerd zijn. Zij willen zich bijvoorbeeld omdraaien en merken dat ze dat niet kunnen. Vaak worden deze baby's rustiger als ze eenmaal leren kruipen, praten en lopen. Een baby die veel huilt, heeft niet alleen veel aandacht nodig. Het beïnvloedt de hele sfeer in de groep. Als een kind thuis het oudste (en enige) kind is, moet deze ook wennen aan de drukte van een groep kinderen. In het begin dit kind veel aandacht geven werkt en hoeft niet ten koste te gaan van andere kinderen in de groep. Een baby op schoot erbij betrekken met een activiteit of gaan wandelen met een groepje kinderen kan heel effectief zijn.

Als groepsleidster rust uitstralen, praten en wiegen kan een huilende baby tot rust brengen en een veilig gevoel geven. Langzamerhand leer je als leidster ook de 'taal' van de baby te spreken en begrijp je steeds meer wat hij wilt of bedoelt.

Soms kunnen baby's huilen en dan zijn er hele simpele oorzaken, zoals te weinig voeding (over de hele dag) en kan het huilen simpelweg verholpen worden door het voedingsschema aan te passen of op een andere voeding over te gaan. Of een baby kan het beangstigend vinden in een wipstoeltje op de grond. Op ooghoogte kijkt hij anders tegen zijn omgeving aan en wordt hij weer rustig. Wat het slapen betreft, kan de schommelwieg een huilende baby tot rust brengen. Wat bij het ene kind wel werkt, werkt bij het andere kind helemaal niet.

Belangrijk is dat een groot deel van het probleem opgelost kan worden door het kind goed te leren kennen als groepsleidster en open te staan voor de 'taal' van het kind. Het is belangrijk altijd eerlijk tegen ouders te zijn, ook als het een dag helemaal niet goed is gegaan en dan wordt er ook met de ouders gebeld. Door veel met ouders te praten en na te vragen hoe het met het kind thuis gaat, kan je als groepsleidster veel te weten komen. Langzamerhand kom je als groepsleidster er achter wat bij deze baby werkt en in welke houding deze baby zich lekker voelt. Een belangrijk aspect is om niet alle verschillende methodes door elkaar uit te proberen, maar de tijd te nemen om te ontdekken welke methode werkt bij het desbetreffende kind.

2.10 SAMEN ETEN IN DE GROEP

De maaltijden en tussendoortjes in het kinderdagverblijf zijn een sociaal gebeuren. Er is aandacht voor elkaar en er wordt gepraat, gelezen en gezongen voordat er gegeten wordt. Het is een dagelijks terugkerend moment en voor de kinderen daardoor een vast rustpunt. De eetmomenten geven structuur aan de dag.

Baby's en eten

Bij de baby's zijn er voor de grotere babykinderen ook vaste momenten van samen aan tafel zitten en iets eten en drinken, waar de kleinere baby's die wakker zijn ook bij zitten. Als een baby komt wennen is het belangrijk dat er met de ouders gesproken wordt over borstvoeding en eventueel afkolven. Als een moeder de borstvoeding wil afbouwen is het belangrijk hier voor het wennen al mee te beginnen om zo de baby aan een flesje te laten wennen. Vaak is het voor een baby extra lastig om te wennen aan het kinderdagverblijf en óók voor het eerst een flesje te krijgen van een 'vreemde' leidster. De moeder kan in overleg borstvoeding komen geven op de groep. Maar onze ervaring leert dat dit niet altijd werkt voor de baby. De moedermelk kan ook afgekolfd worden en door de leidster aan de baby gegeven worden. Voor het verwarmen hiervan gebruiken wij dan vanzelfsprekend niet de magnetron, maar de flessenwarmer.

Peuters en eten

De maaltijden en de tussendoortjes zijn een gezamenlijke activiteit. Het gaat hierbij niet alleen om eten en drinken, maar ook om het contact met elkaar.

Aan tafel smeren de groepsleidsters de boterhammen. Alle kinderen mogen zelf hun beleg uit kiezen. Zo leren kinderen keuzes te maken en gevarieerd te eten. We hebben als vaste regel dat de eerste boterham wordt belegd met hartig beleg. Kinderen krijgen maximaal 3 boterhammen, daarvan mag de 2e of 3e boterham met zoet beleg.

Verder hebben we de regel ingesteld dat de derde boterham belegd mag worden met hartig beleg, appelstroop of pindakaas. Bij de maaltijd krijgen kinderen een beker melk, als zij dit niet lusten of niet mogen dan wordt iets anders aangeboden. Kinderen starten na 20 maanden met een tuitbeker en in overleg met ouders kan er worden afgesproken te gaan oefenen met een gewone beker, we proberen dit als kinderdagverblijf te stimuleren omdat uit onderzoek gebleken is dat dit beter is voor de stand van het gebit.

Kinderen die moeilijk eten

Kinderen die moeilijk een boterham of warm eten eten, kunnen het beste zo min mogelijk aandacht krijgen wat het eetgedrag betreft.

Afleiden kan nog wel eens werken, bijv. meehelpen met de lunch maken. Samen eten stimuleert kinderen. Kinderen eten vaak beter op het kinderdagverblijf dan thuis en dat is opvallend, omdat eetproblemen bovenaan in de top 10 van de opvoedingsproblemen staat. Bij eetproblemen is het belangrijk het kind niet te dwingen te eten, maar wel te stimuleren tot eten. Lukt het dan nog niet, dan is het belangrijk de onderliggende problemen te bekijken in samenwerking met de ouders.

Factoren die onder andere invloed kunnen hebben op het eetgedrag van kinderen:

- Ziekte/ verkoudheid/ problemen thuis;
- Te druk geweest (bijvoorbeeld weekend);
- Net uit bed of juist vermoeidheid;
- Wat vindt een kind lekker en wat niet?; ☒ Wennen aan het kinderdagverblijf;
- Eigen wil tonen.

Het is belangrijker dat de sfeer gezellig, prettig en rustig is, dan dat er allerlei doelen worden nagestreefd. Kinderen kunnen vaak heel goed zelf aangeven hoeveel ze willen eten. Als ouders aangeven dat hun kind niet te weinig of niet te veel mag eten, houden we hier rekening mee. Echter er wordt geen drama van wel of niet - eten gemaakt. Kinderen die moeilijk drinken, kun je extra stimuleren en beginnen met een bodempje te drinken en dat langzamerhand op te bouwen. Belangrijk is binnen één groep één lijn te trekken als groepsleidsters onderling, anders kan dit verwarring geven voor de kinderen.

Rituelen/gewoonten en regels bij het eten

Vaste rituelen zijn belangrijk, dus ook aan tafel. Deze rituelen bieden duidelijkheid en rust aan tafel, want het eten is ook een moment van rust. Aan de andere kant probeert de leidster zich niet door de regels te laten overheersen. Een regel die voor een kind veel problemen oplevert (een beker melk drinken, lang aan tafel zitten) kan voor dit kind aangepast worden zodat het er wel aan kan voldoen.

Dit kan aan de andere kinderen uitgelegd worden.

Er zijn een aantal regels op het kinderdagverblijf betreffende eten en drinken:

- Het eten en drinken wordt niet aan de kinderen opgedrongen, eten dient iets leuks te blijven;
- Kinderen eten aan tafel. Er is geen speelgoed aan tafel. Bij groot verdriet is een knuffel toegestaan aan tafel;
- Leidsters geven het goede voorbeeld in eenvoudige tafelmanieren;
- Een liedje zingen aan tafel en even op elkaar wachten tot iedereen brood of warme maaltijd heeft;
- Plassen en handen wassen voor dat we aan tafel gaan;
- Zelfstandigheid stimuleren d.m.v. meehelpen met de lunch klaarmaken/ opruimen;
- Variatie in het beleg is belangrijk.

Als kinderen het moeilijk vinden te wachten met eten tot iedereen een boterham of de warme maaltijd heeft (met name de kleinere kinderen), dan helpt het als zij deze pas krijgen vlak voordat het liedje gezongen wordt.

2.11 SLAPEN OP HET KINDERDAGVERBLIJF

Baby's en slapen

Het slapen van de baby's verloopt anders dan bij de peuters, omdat iedere baby een ander slaapritme heeft. Het kan voorkomen dat baby's elkaar wakker huilen, daardoor slapen ze op het kinderdagverblijf soms minder dan thuis. Nu liggen de baby's nooit alle kinderen tegelijk

te slapen, maar het is wel zaak regelmatig in de slaapkamer te kijken. De babyfoon staat te allen tijde aan. Als een baby te kort geslapen heeft, wordt het op een ander moment nogmaals geprobeerd. Baby's hebben soms specifieke manieren om hun kind in slaap te krijgen, zoals even rond lopen, wiegen, een liedje zingen. De groepsleidsters informeren bij de ouders naar deze slaaprituelen. Binnen bepaalde grenzen kan daar aan voldaan worden. Het is niet mogelijk voor een leidster om eindeloos met een kind rond te lopen, omdat dit ten koste gaat van de andere kinderen. Belangrijk is dan met de ouders te overleggen hoe dit afgebouwd kan worden en het kind toch in zijn eigen bedje te laten slapen. Er is ook de mogelijkheid voor kleine baby's om in een schommelwieg of eventueel kinderwagen te slapen. De baby's hebben een eigen slaapvertrek.

Peuters en slapen

Bij de peuters hebben de meeste kinderen al hetzelfde slaapritme. Met de ouders wordt overlegd hoe lang het kind het beste kan slapen. Na het middageten gaan de kinderen slapen. Dit dagelijks terugkerende ritueel begint met uitkleden. De kinderen worden gestimuleerd om zelf een trui uit te trekken of hun schoenen uit te doen. Uiteraard naargelang hun niveau. Het kind krijgt zijn speen of knuffel en wordt lekker ingestopt door de leidster. Naarmate het kind ouder wordt, wordt de slaaptijd korter. Dit gaat altijd in overleg met de ouders.

Omdat een dag op het kinderdagverblijf vermoeiender is dan een dag thuis, kan het nog wel eens voorkomen dat een kind thuis niet meer slaapt, maar op het kinderdagverblijf nog wel zijn slaapje nodig heeft. Kinderen die komen wennen, blijven pas slapen als ze een aantal keren op het kinderdagverblijf zijn geweest.

Wanneer een kind niet wil slapen, probeert de groepsleidster eerst het kind te kalmeren, de slaapkamer te laten zien, andere kindjes mee naar bed te helpen brengen en bijv. op schoot te nemen als ze op de slaapkamer gaat zitten om zo langzamerhand de peuter te laten wennen. Lukt het niet, dan wordt het een volgende keer geprobeerd. Soms wil een kind wel even slapen/ rusten op de bank op de groep.

Met de grotere kinderen die niet meer slapen, wordt regelmatig op één groep een rustige activiteit ondernomen, zoals een spel aan tafel, knutselen, kleien etc. Dit kan het beste het eerste uur gepland worden, zodat het spel van de grotere kinderen niet gestoord wordt als later langzamerhand iedereen uit bed komt. Op dat moment kan er vrij gespeeld worden.

2.12 CORRIGEREN EN BELONEN

Grenzen stellen

Een groepsleidster begeleidt het kind door niet meer, maar ook niet minder te verwachten dan het kind qua ontwikkeling en niveau aankan. Er wordt geen gedrag van een kind verwacht waar het niet aan zou kunnen voldoen. Voor een kind is het belangrijk om te weten wat de grenzen zijn binnen de groep. Dat kan een kind leren door het vriendelijke, duidelijke én consequente optreden van de leidster. Bij kleine kinderen moet het geweten nog gevormd worden, wat nodig is om zélf te weten wat goed en fout is. Jonge peuters

weten al wel wat van 'goed en kwaad', maar kunnen zich alleen aan de regels houden als de leidster erbij aanwezig is. Langzamerhand groeit de peuter naar een fase waarin hij de regels naleeft, ook zonder de directe aanwezigheid van de leidster.

Het stellen van regels en grenzen kan ook gezien worden als houvast voor een kind. Ze zijn geen keurslijf, maar hebben te maken met veiligheid (niet op een tafel staan) en met de omgang met elkaar (elkaar niet duwen). Bovendien vraagt elke situatie om een eigen aanpak. Een kind dat vaak de grenzen aftast, wordt anders benaderd dan een kind dat voor het eerst een regel negeert. Door een aantal regeltjes weten de kinderen tot hoe ver zij mogen en kunnen gaan. Soms proberen kinderen hoever zij kunnen gaan. Kinderen experimenteren met de gestelde grenzen, het is belangrijk dit als groepsleidster in gedachte te houden.

'Straf' het gedrag, niet het kind

Het uitgangspunt is een positieve benadering, het prijzen van gewenst gedrag. Corrigeren kan op verschillende manieren gebeuren. Corrigeren zal altijd de relatie met het kind tijdelijk slechter maken. Gezien dit feit moet het kind altijd na korte tijd gevraagd worden of hij weer mee kan spelen en lief zal zijn. De leidster die het kind in eerste instantie heeft aangesproken is ook weer degene die het goed komt maken.

We maken het weer goed met het kind en het kind maakt het weer goed met andere kinderen (bijv. aaien, kusje geven of sorry zeggen al naar gelang het niveau).

Als een kind de afgesproken regel overschrijdt, kan het nodig zijn om het gedrag te corrigeren (b.v. kind pakt telkens het speelgoed van ander af).

De leidster maakt een bewuste keuze over hoe zij zal optreden:

- Zij negeert het gedrag. Zij wacht af om te zien of de kinderen zelf het conflict oplossen;
- Zij zoekt een alternatief. Zij stelt aan het kind voor met ander speelgoed te spelen, bijv. in een andere hoek, alleen of met andere kinderen;
- Zij kan een afspraak met de kinderen maken: "eerst mag jij op de fiets en dan mag jij". Een leidster zal een kind een beperkt aantal malen waarschuwen, niet op afstand en niet met veel stemverheffing. Het kind wordt op ooghoogte aangesproken op zijn gedrag. De mimiek van het gezicht van de leidster is een hulpmiddel bij het overbrengen van de boodschap. De leidster gaat dus op ooghoogte van het kind zitten en praat op deze manier tegen het kind. De leidster keurt het gedrag af wanneer het belang van andere groepsleden in het gedrang komt. Daarbij wordt het gedrag afgekeurd, niet het kind. Een kind wordt dus gecorrigeerd op een manier waardoor zijn zelfvertrouwen niet wordt ondermijnd. De leidster zegt niets negatiefs over het kind zelf of kleineert het kind (bijv. "je lijkt wel een baby", of jij bent stout). Een leidster zal ook rekening houden met karaktersverschillen van de kinderen. Een minder weerbaar kind zal ze een beetje aanmoedigen om voor zichzelf op te komen en een dominantere kind wat afremmen.

Als waarschuwen niet helpt

Het gebeurt wel eens dat waarschuwen niet helpt. Soms is een kind niet gevoelig voor opmerkingen of afspraken met de leidster en blijft het doorgaan met het ongewenste gedrag. Om het kind dan tot bezinning te brengen is een bekend middel het stoeltje. Het

kind blijft gedurende enkele minuten op een stoeltje zitten, wat weggeschoven van de andere kinderen. Belangrijk is wel dat deze 'time-out' kort moet zijn en de groepsleidster het kind niet mag vergeten. Zij zal dus na enkele minuten het kind weer bij de groep/ het spel betrekken. Omdat hij daardoor even niet mag spelen en even buiten het groepsgebeuren wordt geplaatst en tot rust gebracht, kan dit een goede methode zijn om tot zichzelf te komen. Als dit niet helpt, kan een leidster buiten de groep even apart met het kind praten.

Een kind mag nooit alleen buiten de groep in gang of slaapkamer gezet worden en slapen mag nooit als straf gebruikt worden. Belangrijk is dat het corrigeren direct plaats vindt na de 'overtreding'. Wanneer een kind erg vaak gecorrigeerd moet worden, bespreken de leidsters dit met de leidinggevende en de ouders. Het is belangrijk dat ouders en leidsters de aanpak op elkaar af proberen te stemmen. Het is niet zo dat kinderen thuis en op het kinderdagverblijf zich altijd hetzelfde gedragen. Een kind dat thuis 'driftig' of 'druk' is, kan juist heel rustig zijn in de groep en andersom ook. De aanwezigheid van andere kinderen, volwassenen en ander speelgoed leidt dan tot ander gedrag.

2.13 ZINDELIJKHEID

Ieder kind ontwikkelt zich op zijn eigen wijze en in zijn eigen tempo. Dit geldt ook voor zindelijk worden. Een kind wordt zindelijk wanneer het daar zelf aan toe is. Over het algemeen wordt er geadviseerd om niet vóór het tweede jaar te beginnen met zindelijkheidstraining. Een kind moet eerst zijn sluitspieren kunnen beheersen. Er zijn kinderen die een hele regelmatige spijsvertering hebben en bij wie al voor het tweede jaar begonnen kan worden met zindelijkheidstraining. Als dit lukt is dit eerder een kwestie van toeval dan van echte zindelijkheid. Het is een goed moment om met zindelijkheid te beginnen als het kind zelf aangeeft dat het op het potje of wc wil of wanneer het kind aangeeft een natte broek vies te vinden.

De leidster is alert op de reactie van het kind en zal regelmatig aan het kind voorstellen om naar de wc te gaan. Jongens, zowel overdag als 's nachts, kunnen later zindelijk zijn dan meisjes. Als ouders erg vroeg willen starten met het zindelijk worden van hun kind, terwijl het kind nog geen signalen geeft dat het snapt wat er van hem verwacht wordt, dan is het van belang dat leidsters het bovenstaande met ouders bespreken.

Samen met ouders beginnen

Om met zindelijk worden te beginnen moeten kinderen, ouders en leidsters gemotiveerd zijn. Leidsters kunnen de ouders aangeven dat het kind al interesse toont. Zij doen niets zonder overleg. Als ouders er thuis mee beginnen, komen zij met het verzoek om het ook op het kinderdagverblijf te doen. Het zindelijk worden werkt vaak het beste als beide partijen dezelfde aanpak afspreken:

- De ouders wordt gevraagd extra kleren, onderbroekjes mee te nemen voor 'ongelukjes';
- Vaste momenten van naar de wc gaan, bijv. om 9.45 uur na het drinken aan tafel, bij het naar bed gaan en na het slapen;
- Leidsters nemen hier extra tijd voor, blijven in de buurt;

- Het met meerdere kinderen tegelijk op de wc zitten is vaak stimulerend. Als leidster maak je er een gezellig moment van;
- Er is goed overleg over de aanpak met collega's.

Zelfvertrouwen en respect

Het kind voelt zich heel groot als het op de wc zit. De groepsleidster prijst het kind (ook al blijft de wc leeg). De leidster biedt het naar de wc gaan aan, maar als het kind er niet op wil zitten, hoeft dat niet. Zindelijk worden gaat eigenlijk spelenderwijs, want kinderen zien andere kinderen naar de wc gaan. Ze vinden het vaak interessant, ook al gebeurt er verder nog niets. Hoe meer ontspannen de sfeer is, des te gemakkelijker zal het gaan. Als een kind na diverse keren vragen, toch in zijn broek plast, is het belangrijk om neutraal te reageren en alleen te benadrukken dat je op de wc moet plassen en niet in je broek.

Zelfstandigheid

Het kind mag zelf zijn broek losmaken, zelf op de wc gaan zitten en er zelf weer afkomen. Samen de plas uitzwaaien en doortrekken met de leidster werkt positief bij het zindelijk worden. De leidster reageert enthousiast op het kind. Meestal gaat zindelijk worden vanzelf. Sommige kinderen hebben moeite om hun luier los te laten. Leidsters hebben veel ervaring met zindelijk worden. Als ouders daar behoefte aan hebben, kunnen de leidsters, op basis van hun ervaring, tips geven over hoe de ouders het zindelijk worden kunnen aanpakken.

2.14 SPEL EN (CREATIEVE) ACTIVITEITEN

Het leuke van spel en (creatieve) activiteiten is dat het kind leert omgaan met materialen en leert het plezier te ervaren iets moois te maken binnen zijn mogelijkheden. Het stimuleert zijn zelfvertrouwen als hij door de leidsters geprezen wordt. Op het kinderdagverblijf is er dagelijks een activiteiten aanbod, dat afgewisseld wordt met vrij spelen. De groepsleidsters zullen regelmatig activiteiten aanbieden.

Dit kunnen activiteiten voor de hele groep zijn, zoals: zingen, dansen, kleien, kringspelletjes. Het kunnen ook activiteiten voor kleinere groepjes zijn die aansluiten bij de interesse en het ontwikkelingsniveau van bepaalde kinderen, zoals: kleuren, vormen spelletjes, memory, lotto of schilderen en plakken in kleine groepjes.

Leidsters passen de georganiseerde activiteiten aan het tempo en het niveau van de (het) groep(je) of het individuele kind. De activiteiten zijn op vrijwillige basis, het plezier staat voorop. Ook hier is weer het uitgangspunt dat het kinderdagverblijf geen school is, als een kind niet mee wil doen dan hoeft dat niet. De leidsters stimuleren wel de kinderen om mee te doen, ook door van tevoren uit te leggen wat er gedaan gaat worden en wat de bedoeling is van het spel of de activiteit. Voorbereiding is dus van belang, zodat de materialen al klaar staan en de kinderen direct kunnen beginnen en niet te lang moeten wachten. Een leidster kan tijdens een activiteit door haar belangstelling of een aanwijzing een kind een zetje geven om aan de gang te gaan of om nog verder te gaan. De activiteit wordt met enthousiasme gebracht en de leidster doet zelf ook mee, ook bij het buiten spelen doen de leidsters actief mee: met voetballen of in de zandbak erbij zitten etc... Als de kinderen aan het knutselen zijn, is het eindproduct minder belangrijk dan het feit dat zij bezig zijn met materialen.

Het is niet de bedoeling dat er dingen gemaakt worden, waarbij de leidster langer bezig is dan het kind. Kinderen kunnen met het ondernemen van activiteiten ook leren van elkaar. Omdat er vaste momenten zijn van aan tafel zitten, wat eten en drinken en verschonen, is er 's morgens 2x de gelegenheid voor spel of (creatieve) activiteit. Dit is tussen circa 08.30 – 09.30 uur en van 10.30 – 11.30 uur, tussen de middag voor de kinderen die niet slapen tussen circa 12.30 - 14.00 uur en in de loop van de middag tussen circa 15.15 - 16.30 uur. Leidsters zingen elke dag met de kinderen en proberen de kinderen te stimuleren om mee te doen door aan elk kind te vragen welk liedje hij/ zij wil zingen. Bij het zingen wordt gebruik gemaakt van bewegingen en mimiek.

Spel en activiteiten met de baby's

Zelfs met de allerkleinsten, worden spelletjes en activiteiten gedaan.

Voorbeelden zijn:

- Speelgoed binnen handbereik te leggen en regelmatig een speeltje in de hand te geven;
- Regelmatig een baby in de box, op het speelkleed, op zijn buik te leggen, zodat hij steeds verschillende plekken van de speelruimte ziet;
- Liedjes zingen met bewegingen en plaatjes kijken in een boek, voorlezen;
- Paardje rijden op schoot;
- Kruipe stimuleren door een speeltje iets buiten handbereik te leggen;
- Je vingers te geven zodat hij zich kan optrekken;
- Een speeltje achter hem te leggen zodat hij zich moet omdraaien;
- Samen een toren maken of om laten gooien;
- Met duplo spelen;
- Zelf stukjes brood laten pakken en zijn beker of fles;
- Evenwichtspelletjes bij het staan met behulp van bal of loopkar;
- Speelgoed geven waarmee de baby kan trekken, duwen of rollen;
- Een makkelijke puzzel geven met grote stukken;
- Kennis laten maken met potloden, krijtjes, verf en klei;
- Kiekeboe spelletje spelen;
- Een speeltje steeds terug geven dat het kind opzettelijk laat vallen;
- Muziek maken;
- Gaan wandelen;
- Oefenen met fietsen op de buitenplaats;
- Op de buik in het gras;
- Voelen aan natuurmaterialen zoals zand, blaadjes, gras, aarde, water en dieren.

Spel en activiteiten met de peuters

Met de peuters worden de spelmogelijkheden en (creatieve) activiteiten uitgebreid.

Voorbeelden zijn:

Creatief

- Tekenen met potloden of wasco krijtjes;
- Kleien;
- Schilderen en vingerverven;
- Prikken met prikpenningen;
- Kralen rijgen;
- Plakken en knippen;
- Scheuren met papier;
- Muziek maken;
- Zingen;
- Dansen op muziek.

Binnenspelletjes

- Puzzelen en het opbouwen van de moeilijkheidsgraad van de puzzel;
- Voorlezen;
- Blokken bouwen;
- Verkleeden;
- Kringspelletjes doen;
- Cognitieve spelletjes als memorie, kleuren, tellen, lotto;
- Laat het kind 'doktertje spelen', situaties naspelen zoals 'vadertje en moedertje' en 'treintje' spelen etc.

Buiten spelletjes

- Fietsen en oefenen met fietsen;
- Ballen en oefenen met gooien en vangen, kegelspel en voetbal en ren spelletjes;
- Spelen met zand.

Op het kinderdagverblijf wordt ook gewerkt aan de hand van thema's. Voorbeelden zijn:

- Seizoenen;
- Feesten: Pasen, Kerst, Sinterklaas, Moeder- en Vaderdag, Kinderboekenweek etc.;
- Kleuren;
- Vormen;
- Groente en fruit etc.;
- Voelactiviteiten (bijvoorbeeld bladeren, zand, dennenappels, dieren etc.);
- Ruiken (bijvoorbeeld bepaalde planten, bloemen en zaden);
- Rammelen (bijvoorbeeld rammelaars maken met natuurproducten zoals zaden);
- Van heuvels afrollen of glijden;
- Beestjes zoeken in de natuur.

Groepsleidsters moeten hun creatieve vaardigheden blijven ontwikkelen. Er zijn verschillende handenarbeid boeken voor peuters aanwezig om ideeën op te doen. Het kinderdagverblijf beschikt over divers speelgoedmateriaal.

Bewust kijken naar de diverse ontwikkelingsgebieden is een vereiste bij het bestellen en kopen van speelgoed. Er wordt gezamenlijk gebruik gemaakt van creatieve materialen. Deze worden regelmatig aangevuld met nieuw divers materiaal.

Bij het voorbereiden van activiteiten kijken leidsters bewust naar de diversiteit die het kinderdagverblijf biedt en laten kinderen zo kennis maken met allerlei materialen.

Uitstapjes

Bij De Kindervilla Wereld maken we uitstapjes met de bolderkar of met de auto om samen met de kinderen de wereld buiten de locatie te verkennen. We gaan bijvoorbeeld naar het bos, gaan boodschappen doen, naar de speeltuin, de kinderboerderij, of we maken een wandeling in de omgeving. De uitstapjes zijn vaak gerelateerd aan een Piramidethema waarmee wordt gewerkt. Wanneer we incidenteel een uitstapje maken dat iets verder ligt van de locatie gebruiken de auto als vervoersmiddel. Wat we buiten beleven met de kinderen, gebruiken we ook binnen in activiteiten en verhalen.

De regels met betrekking tot uitstapjes zijn vastgelegd in het 'Protocol Uitstapjes De Kindervilla Wereld Heemstede'

2.15 OMGAAN MET...

2.15.1 BRENGEN EN HALEN

Het brengen van het kind is een belangrijk moment van de dag. Het kind zal afscheid moeten nemen van de ouders. Vooral jonge kinderen kunnen moeite hebben met het loslaten van de vertrouwde ouder. De belofte dat hij later op de dag weer opgehaald zal worden stelt een baby niet gerust, want iemand die uit het zicht verdwijnt is voor hem definitief weg. Bij grotere kinderen waarmee al gecommuniceerd kan worden, kan een uitleg wel goed helpen. De leidster zal het kind overnemen bij het weggaan van de ouder en dan gaan zij samen zwaaien bij de deur. Als het kind verdrietig is, wordt het door de leidster afgeleid met speelgoed of een boek.

De ouder kan het proces van makkelijk afscheid nemen bespoedigen door het afscheid nemen niet te rekken. Ook al is het soms moeilijk, het is van belang dat het kind weet dat de ouder vertrekt en dat dit niet onopgemerkt gebeurt. Bij het halen van het kind, kan een kind wel eens boos of ongeïnteresseerd reageren. Dit kan komen omdat een kind gefrustreerd kan raken als hij verdiept is in zijn spel en daar abrupt uit wordt gehaald. De momenten bij het brengen en halen geven de gelegenheid tot het uitwisselen van informatie en vragen over het kind tussen ouder en leidster.

2.15.2 SPENEN EN KNUFFELS

Een fopspeen of knuffel is voor veel kinderen een kostbaar bezit, een hulpmiddel bij het slapen of een troost bij verdriet.

Het kinderdagverblijf zal de speen langzaam ontwennen gedurende de dag, in overleg met ouders. Het oudere kind leert om bij het binnen komen of aan tafel gaan de speen of knuffel in zijn mandje te leggen tot dat het tijd wordt om naar bed te gaan. Mocht het kind behoefte hebben aan troost dan kan de leidster de speen of knuffel weer even geven.

2.15.3 VERDRIET EN TROOSTEN

De emoties van jonge kinderen zijn vaak heel expressief en hevig. Ze zijn heel erg boos, verdrietig of bang en gooien zichzelf op de grond of gaan hard huilen. De leidsters nemen het verdriet serieus en het kind zal de ruimte krijgen om zelf aan te geven of en hoe het getroost wil worden. De ene keer wil het kind op schoot zitten, de andere keer is een kus of aai over de bol voldoende. Om te troosten is het belangrijk geborgenheid te bieden. In een groep gaat dat echter anders dan thuis. Soms zal een leidster een kind eventjes moeten laten huilen, omdat zij net met een ander kind bezig is. Zij maakt het kind duidelijk dat zij er is en dat zij zo snel mogelijk komt.

2.15.4 ZIEKTE VAN HET KIND

Een kind dat ziek is, hoort thuis te blijven. Een ziek kind voelt zich nog ongelukkiger en zeker in een drukke omgeving en kan niet de aandacht krijgen die het nodig heeft zonder dat dit ten koste gaat van de aandacht voor de andere kinderen van de groep. Daarnaast moet de leidster ervoor waken dat andere kinderen besmet raken in geval van een besmettelijke ziekte. In de algemene voorwaarden die ouders bij inschrijving krijgen, staan een aantal richtlijnen vermeld waarbij het kind niet het kinderdagverblijf mag bezoeken in geval van ziekten. De richtlijnen van de GGD en het eigen beleid worden door de leidster gehanteerd bij het bepalen of een kind bij ziekte naar huis moet of thuis moet blijven. Wanneer een kind gedurende de dag op het kinderdagverblijf koorts krijgt (38.5° of hoger) dan wordt een van de ouders telefonisch op de hoogte gesteld met de vraag of het kind opgehaald kan worden. Is een kind echter niet in orde en heeft het bijvoorbeeld (38°) dan kan er door de leidsters worden gevraagd of er een mogelijkheid bestaat dat het kind (eerder) opgehaald kan worden. Een regel van het kinderdagverblijf is dat kinderen 1 dag koortsvrij moeten zijn voordat ze het kinderdagverblijf weer mogen bezoeken. Wanneer ouders de leidster verzoeken om bepaalde medicijnen aan het kind toe te dienen dan is dit mogelijk wanneer dit medisch verantwoord is en alleen na het tekenen van een "medicijnformulier".

2.15.5 SEKSUALITEIT

Seksualiteit bij kinderen heeft te maken met het ontdekken van het eigen lichaam en de daarbij behorende gevoelens. As kinderen ongeveer tweeënhalft jaar oud zijn, beginnen zij zindelijk te worden. Ze leren hun plas of poep op te houden of te laten lopen en ze ontdekken de lichamelijke verschillen bij elkaar. Uitgebreid wordt gekeken waar een jongetje mee plast en hoe meisjes dat doen.

'Pies', 'poep' en 'piemel' worden woorden om maar zo veel mogelijk te roepen. Van thuis nemen kinderen allerlei benamingen mee, zelfverzonnen woorden of 'vagina'. Bij jongens wordt 'piemel' of 'plassertje' gebruikt. Als een kind een opmerking maakt of een vraag stelt, proberen de leidsters zo neutraal mogelijk te blijven. Als het een vraag is waar de leidster moeilijk antwoord op kan geven, dan is het belangrijk dit met de ouders te bespreken.

In spelletjes worden dingen nagespeeld en ontdekt. ‘Doktertje spelen’ hoort daar ook bij. Het is niet de bedoeling dat kinderen elkaar volledig gaan uitkleden, afgezien van het feit dat het koud kan zijn en onpraktisch. Jongere kinderen spelen vaak ‘doktertje’ met de poppen en oudere kinderen met elkaar.

2.15.6 FEESTEN EN VERJAARDAGEN

Op het kinderdagverblijf wordt natuurlijk ook aandacht besteed aan feestdagen, zoals Sinterklaas, Kerst, Pasen etc. Daarnaast worden verjaardagen en afscheidsfeestjes van de kinderen gevierd. Een wordt een feestmuts gemaakt en er wordt gezongen. Er wordt een cadeautje gegeven en het kind mag zelf zijn traktatie uitdelen. Vooraf wordt met de ouders overlegd over de datum van het feestje.

Het is belangrijk dat er speciale aandacht aan het kind wordt geschonken. Kinderen die wat verlegen of angstig zijn voor alle aandacht van de groep, krijgen wat bijstand van de groepsleidsters. Een kind krijgt jaarlijks nogal wat traktaties aangeboden. Bij voorkeur bestaat de traktatie niet uit snoep (spekjes e.d.), maar eigen baksels zijn welkom. Ook kunnen de leidsters adviseren bij het zoeken naar leuke, gezonde traktatie ideetjes of kleine cadeautjes. Leidsters vieren ook eigen verjaardagen op de groep.

2.16 3-UURSREGELING

3-uursregeling:

Op de volgende momenten wijken wij mogelijk af van de BKR

In geval van 2 medewerkers op de groep:

- Van 07.00 tot 07.30 uur (tijdens het brengen van de kinderen). De groepen worden bij de start van de dag samengevoegd (van 07.00 tot 09.00 uur).
- Tijdens pauzes van de pedagogisch medewerkers van 12.30 tot 14.03
- Van 18.30 tot 19.00 uur

In geval van 3 medewerkers op de groep:

- In dit geval wijken we in de ochtend NIET af
- Tijdens de pauze van de pedagogisch medewerkers van 12.30 tot 15.30 uur
- Van 18.00 tot 19.00 uur.

Op de overige openingstijden wordt niet afgeweken van de BKR

2.17 PEUTERESTAFETTE

Wij werken met het peutervolgsysteem ‘Peuterestafette’. De peuterestafette is een overdrachtsformulier over peuters voor de basisschool en de buitenschoolse opvang. Het is een peutervolgsysteem voor alle kinderen van 2 tot en met 4 jaar. De regels met betrekking tot de Peuterestafette zijn vastgelegd in de “Startnotitie Peuterestafette”. In de “Werkinstructie” Peuterestafette en in de “Instructie Peuterestafette” staat omschreven hoe met dit peutervolgsysteem wordt gewerkt binnen De Kindervilla Wereld Heemstede.

2.18 TUTORING

Met ingang van schooljaar2018/2019 gaat De Kindervilla Wereld Heemstede werken met tutoring. De werkwijze en de voorwaarden voor tutoring zijn opgenomen in het “Protocol Tutoring De Kindervilla Wereld en De Klimtoren”.

2.19 MEERTALIGHEID

Op de tweetalige groep werken per dag 2 pedagogisch medewerkers. 1 PM’er communiceert in het Engels met de kinderen en de andere PM’er communiceert in het Nederlands met de kinderen. Voor de kinderen is het duidelijk welke PM’er Nederlands spreekt en welke Engels. Bij de start van de exploitatie is nog geen tweetalige groep aanwezig. Wij zullen op de manier zoals hierboven beschreven gaan werken als er vraag is naar een tweetalige groep.